Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 162 (13876) | 1972 оной июлиин 12, среда | Сэн 2 мүнгэн

ТЭЖЭЭЛ ЭЛБЭГЭЭР БЭЛЭДХЭЖЭ АБАЯ

Үбhэ тэжээл бэлэдхэхэ гээшэ республикын хүдөө ажахын [х]үдэлмэрилэгшэдэй эгээл шухала хэрэг болоно. Тэрэниие эм[хитэ]йгээр үнгэргэжэ шадабал, нниитын адууhа мал тэжээлээр [ха]нгагдажа, мал ажалай продукци элбэгжэхэ байна бшуу.

Малаа тэжээлээр хангахын тула энэ жэлдэ республикын [ко]лхоз, совхозууд 600 мянган тонно шахуу үбhэ, 770 мянган [тон]но силос, 230 мянган тонно корнеплод, 50 мянган тонно [сен]аж, 15 мянган тонно набша намаа бэлэдхэхэ ёhотой. Тии[гэж]э нёдондонойхиhоо 1,5 дахин ехэ тэжээл абтаха хараатай. [Тии]мэhээ хэхэ ажал айхабтар ехэ.

[Т]эжээл бэлэдхэхэ түсэбөө амжалтатайгаар бэелүүлхын [ту]ла үбhэ хуряаха, силос дараха, ногооной гурил гаргаха [тех]нико, түхеэрэлгэнүүдээ hайнаар заhабарилжа, сүм [бэ]лэн болгохо, бригада, звенонуудые эмхидхэжэ, тус бүри[ии]нь хүдэлмэриин түсэб, даабари хүргэхэ эрилтэ табигдана. [Те]эд сагай орой боложо байбашье, Зэдын, Хурамхаанай, [Загар]айн, Сэлэнгын болон бусад зарим аймагуудай олохон [ажа]хынуудта тэжээл бэлэдхэхэ машина, түхеэрэлгэнүүд ху[ру]д бэлэн болгогдоогүй байhаар.

Үбhэ хуряалгада бэлдэхэ хүдэлмэриие гэдэргэ татаха, [ту]дэ ажаллаха бригада, звенонуудые хүнүүдээр, техникээр [ха]нгалдүүлэнгүй байха гээшэ тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэридэ [ех]эд тойбо татаха байhаниинь элитэ.

Энэ жэлэй тэжээл бэлэдхэхэ үедэ хура бороо орожо, [са]хяшэлнүүдые ушаруулжа болохо. Хэрбээ гол, хонхосог [газ]арай ногоое эртэлэн сабшажа абаагүй hаа, тэрэ үертэ [ор]ожа, хосорхо жэшээтэй.

Эдэ бүгэдые хараада абажа, Баргажанай, Түнхэнэй, Ка[бан]скын аймагуудай ажахынууд июлиин эхинhээ гол газа[рай] ногоо бүхыдэнь хуряажа захалаа. Энэ hайшаалтай.

Зүгөөр Хурамхаанай, Прибайкалиин, Сэлэнгын болон [бу]сад зарим аймагуудай колхоз, совхозууд үбhэндөө жэгдэ[ж]э оронгүй байжа, нилээд ехэ тэжээлээ алдахаяа байна. [Тэ]ги ногооной шэмэ муудажа, үбhэнэй шанар доошолхо бай[на] бшуу.

[Тэ]гэхэтэй хамта тэжээл бэлэдхэлгэдэ түрүү технологи хэ[рэг]лэхэ, витамин элбэгтэй үбhэ бэлэдхэхэ, ногооной гурил [гар]гаха, сенаж дараха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдаха [ёh]артай.

Ажахынуудта ногооной гурил гаргаха АВМ-04 түхэлэй [маш]инануудые дүүрэн хүсөөрнь хүдэлгэжэ захалха гээшэ [нэн]гээдэрэй шухала зорилго. Нёдондо эдэ машина, түхеэрэл[гэн]үүдые саг соонь хүдэлгэжэ захалаагүй байhан дээрэhээ [рес]публика дотор АВМ-04 машина бүхэнөөр оройдоо 110 [тон]но ногооной гурил гаргагдаhан байгаа. Илангаяа Загарайн [айм]агай Эрхирэгэй, Онохойн, Кабанскын аймагай Оймороой [сов]хозуудта нимэ түхеэрэлгэнүүд мууса ашаглагдажа, тус [бүх]энөөрнь оройдоо 40—60 тонно ногооной гурил татагда[hан] юм.

Тиигэбэшье эдэ машинануудые саг соонь, бүтээсэ ехэтэй[гэ]эр хүдэлгэхэ гэжэ оролдоhон газарта амжалта туйлагдана. [Хэ]жэр-Шэбэрэй аймагай «Загански» колхоздо АВМ-04 [маш]инаар нёдондо 300 тонно ногооной гурил татагдаhан [бай]на. Тиимэhээ эдэ машинануудые үдэр hүнигүй хүдэлгэжэ, [тус] бүхэнөөрнь заабол 300—400 тонно ногооной гурил гар[га]ха шухала.

Малаа hайн шанартай тэжээлээр хангаха хэрэгтэ сенаж [ехэ]э үүргэтэй. Нёдондо республикымнай колхоз, совхозууд [ан]ха түрүүшынхеэ 20 мянган тонно сенаж дараhан юм. Тиин [зар]им ажахынуудай малшад, гол түлэб сабшагдаhан ногоо [hай]наар хэршээд, 40—45 процентhээ дээшэ бэшэ шиигтэй[гээ]р гэхэ гү, али бүхы заабариин ёhоор дарагшад сенажай [тон]и зэргын шэмэтэй байhыень hайн ойлгоhон байна. Юуб гэ[хэд]э, hайнаар дарагдаhан сенаж гутадаггүй, hаамхай үнеэд[тэ] эдюулхэдэ hүн горитойхоноор нэмэдэг байна бшуу. Тии[мэ]hээ мүнөө жэлдэ үнеэн бүридэ нэгэ тонно хүртэхөөр се[на]ж дараха бологдоно. Зүгөөр энэ зорилгоёо саг соонь дүүр[гэ]хын тула нэн түрүүлэн hайнаар бэлдээд, хаhа сагтань да[ра]жа эхилхэ хэрэгтэй.

hайн шанартай үбhэ хуряажа абахын тула сабшагдаhан [н]огоо хура бороодо оруулангүй, сабшалга тармалга хоё[рые]нь ехээр алгасалдуулангүй, hайса хатаагаад тармажа, hү[рэ]хэ хэрэгтэй. Тинхэдэ сабшагдаhан үбhэ hалхитуулан ха[тах]ада, шанараа алдадаггүй байха юм. Мүнөө энэ шэнэ арга [рес]публикымнай бүхы колхоз, совхозуудта үргэнөөр хэрэг[лэг]дэдэг болонхой.

Гол түлэб хони үсхэбэрилдэг ажахынууд хура бороогүй, [ган] гасуур сагта набшаhата тэжээл ехээр бэлэдхэжэ абахые [оро]лдохо болоно. Юуб гэхэдэ, набшаhата тэжээл каротин [элб]эгтэй, хонидто эдюулхэдэ иилээд шэмэтэй байдаг. Тиимэ[hээ] энэ тэжээл гансашье hургуулиин hурагшадай хүсөөр бэ[лэд]хэхэ бэшэ, мүн тусхай бригадануудые эмхидхэжэ саг [со]онь бэлэдхэхэ шухала.

Июлиин 1-нэй байдалаар Бэшүүрэй, Загарайн, Хориин [айм]агуудай ажахынууд набшаhата тэжээл бэлэдхэжэ эхилhэн [бай]на. Харин бусад аймагуудай колхоз, совхозуудта энэ хү[дэл]мэри мүнөө хүрэтэр эмхидхэгдээгүй байhаар.

Хура бороогүй, ган гасуур мүнөө жэлдэ ниитынгээ хони, [ма]лда бардам хүрэхэ үбhэ тэжээл хуряажа абахын тула ой[рын] үдэрнүүдтэ үбhэ тэжээл бэлэдхэлгэеэ хаа хаанагүй [дэлг]ээхэ хэрэгтэй. Тиихэдээ гансашье уhанай үертэ абтадаг [газ]арай газараа сабшаха бэшэ, мүн харгын захадахи, ойн соор[ху]дохи, хада майлын ногоо сабшажа абаха болоно. Гадна [тэр]энэй хажуугаар сенаж дараха, ногооной гурил бэлэдхэхэ [хүд]элмэреэ таhалдуулангүй ябуулха шухала.

Үбhэ тэжээл бэлэдхэлгын халуун хаhын урдахана үбhэ [хур]ялгада хүдэлхэ хүдэлмэришэд, колхозниigуудай ажа[лай]нь түлбэри hайнаар эмхидхэхэ хэрэгтэй. Тиихэдээ ганса[шь]е хэhэн ажалыень хараха бэшэ, мүн шанарыень хараадаа [аб]алсаха болоно.

Үбhэ хуряалтын үедэ ажахынуудай партийна организа[ци]нууд үбhэшэдэй бригада, звено, агрегат бүхэнэй машина, [тех]никээ ашаг ехэтэйгээр хэрэглэжэ, ажалайнь урагшатай[гаа]р ябахын тула социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, [дүн]гүүдыень саг соонь согсолон дуулгажа байха болоно.

А. РАНДИН,
КПСС-эй Буряадай обкомой хүдөө ажахын таhагые даагшын орлогшо.

XXIV ТҮСЭБТЭ ЮhЭДЭХИ
ЭРШЭ · ШАНАР · ДЭЛИСЭ

УРГАМАЛАЙ ДАЙСАНТАЙ ТЭМСЭГШЭД

Фоторепортаж

Малгайншье зэргэ үүлэгүй сэлмэг нэгэ үглөө. Захагүй ногоорон нэмжыhэн таряалан дээрэ гэнтэ ямар нэгэн юумэнэй абяатайханаар эшхэрхэ дуулдаад, уданшьегүй сэнхирлэн зэнхыгшэ огторгойн баруун хаяаhаа «АН-2» түхэлэй самолет. хойноо сагаан боро тооhо hүүнагтуулан элижэ ябахань элихэнээр харагдаба. Тиигээдшье hүүлээрнь наранай элшэдэ ногоорон байhан таряалан утаа униярта дарагдаhандал сагаан боро манада дарагдашалай.

Иигэжэ зунай үглөө бүри таралалан дээгүүр сагаан боро тооhо сасагшад Улаан-Үдын авиапредприятиин хүдэлмэрилэгшэд байшаба. «АН-2» самоледой экипаж командир Леонид Степанович Бочаров 2-дохи пилот Ким Терентьевич Куклин хоёр «Первомайский», «50 лет Октября», Худанай совхозуудай 11500 гектар таряаланда хоро сасажа, хорхой шумуулнуудыень, бог буртаг үбhыень усадхажа, хараалагдаhан хүдэлмэреэ сүм дүүргэhэн байна.

Д. НИМАЕВ.
Хэжэнгын аймаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (зүүн гарhаа): «50 лет Октября» совхозой главна агроном М. Т. Кимов, «АН-2» самоледой командир Л. С. Бочаров, 2-дохи пилот К. Т. Куклин гэгшэд ээлжээтэ ажалаа зүбшэжэ байна.

Авторай фото.

ВАГОН БҮХЭНИИЕ— АШАГ ЕХЭТЭЙГЭЭР

Вагонуудые ашаанhаань саг соонь сүлөөлхэ, ашагтай hайнаар хэрэглэхэ зорилго Зүүн-Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделениин коллектив урдаа табяа hэн. Тиигэжэ энэ жэлэй туршада үдэр бүри 100 вагон болзорhоонь урид сүлөөлжэ, арадай ажахын элдэб ашаа тээхын тулада эльгээхэ гэжэ хараалhан юм.

Түмэр замшад жэлэй эхинhээ хойшо хэлэhэн үгэдөө хүрэмөөр ажаллана. Поезднуудые түргөөр ябуулха, станци, участогуудта байха сагыень хорооха гэжэ тэдэнэр оролдоно. Энэ оролдолгонь hайн үрэ дүн харуулаа. Вагонуудай эрьесэ 2,4 часаар, поезднуудай участогууд хоорондын ябаса час соо 3,3 километрээр түргэдхэгдэhэн байна.

Отделениин коллектив хахад жэлэй хугасаада 148876 вагон болзорhоонь урид сүлөөлөө. Энэнь абаhан уялгаhаань hураггүй дээшээ. Болзорhоо урид сүлөөлэгдэhэн вагонуудта республикымнай промышленна предприятинуудай бүтээн гаргаhан продукци, леспромхозуудай бэлэдхэhэн модон ашагдажа, хэрэгтэй газартаа эльгээгдээ.

М. СОЛОМЕННЫЙ.

100 үдэртэ—100 килограмм

ХЭЛЭhЭНДЭЭ ХҮРЭХЭЛ БАЙХА

Далахайн совхозой малшад юhэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ Эхэ орондоо 3.600 центнер мяха тушааха түсэбтэй юм. Тэрэнэй 400 центнерынь жэлэй түрүүшын хахадта тушаагдаха ёhотой байгаа. Ажахын малшад энэ түсэбөө бүри март hарада үлүүлэн дүүргээ hэн. Үлдөөшэ 3.200 центнерынь жэлэй хоёрдохи хахадта тушаагдаха ёhотой.

Ленинэй орденой кавалер Жүгдэр Цыденов, Ажалай Улаан Тугай ордента Цыремжит Бадмаева, бүхы наhаараа мал ажалда хүдэлhэн Долгор Жалсараева, Цырен-Дыжит Сосорова, Дарижаб Аюшеева болон бусад нүхэд жэшээтэ hайн ажалаараа ганса ажахыдаа бэшэ, харин бүхы аймаг соогоо алдаршанхай. Эдэнэйударидаг гүүртэнүүдэй малшад үнгэрөөшэ үбэлжэлгын үедэ нэгэшье толгой гарзада оруулангүй, үхэрнүүдээ тобир тарганаар ондо оруулаа. Тиихэдэ Ламажаб Дылыков, Цырен-Дулма Дармаева, Николай Дампиловай даадаг гүүртэнүүдэй малшад баhал hайнаар ажаллажа гараhан байна.

Байгша оной хоёрдохи хахад соо гүрэндэ мяха тушааха түсэбөө амжалтатай бэелүүлхын тула эндэхи малшад, ажахын мэргэжэлтэд эртээнhээ бодомжолhон, зохихо хэмжээнүүдые абаhан байна. Совхозой эбэртэ бодо малай гүүртэнүүд гол түлэб холын бэлшээридэ — ажахын түб Утаата тосхонhоо 40—60 километрэй зайда зуhадаг юм. Малшадай зунай байра заhабарилха, шэнэ гэрнүүдые бариха талаар ехэ юумэн хэгдээ. Энэ хабартаа малшадта шэнэ 2 гэр баригдаа. Адууhа, малай хашаа, сарай болон hарабшанууд hэльбэгдэн, заhабарилагдаа. Малшадай зуhалан бүридэ үшөө үбэл байхада — автомашина, тракторай ябахаар байхада бүхэли зундаа гүйсэд хүрэхэ дабhан абаашагдаhан байгаа.

Совхозой малшад зуhаландаа шадаал hаа эртэ гарахые хүсэдэг юм. Ушарынь юуб гэбэл, үбэлжөөндэ үхэр малые орой болотор байлгабал, газарай хүрьhэ ехээр гэшхэжэ, ногооной ургаса муудуулдаг гээшэ. Байгша ондошье зуhаландаа гол түлэб майн 15 болотор зөөжэ дүүргэhэн байна. Холын бэлшээридэ хамта дээрээ 2.000 гаран толгой эбэртэ бодо мал, ажахын бүхы адуун hүрэгынь гаргагданхай.

Малшадай зуhаландаа орохын урда тээ — май hарын түрүүшын үдэрнүүдтэ бэлшээн таргалуулагдаха гүүртэнүүдэй мал адуулагшадай зүблөөн болоhон байгаа. Тэндэ үбэлжэлгын дүнгүүд согсологдожо, зунай бэлшээриин үедэ малшадай бэелүүлхэ зорилгонууд тодорхойлогдоhон юм. Арга боломжонуудаа тооложо үзэhэнэйнгөө hүүлээр бүхы совхозоороо эбэртэ малай толгой бүриин шэгнүүрые сүүдхэдээ 840 граммhаа бага бэшээр нэмээхэ гэhэн зорилго малшад урдаа табиhан байна. Тиихэдэ тугалнуудай толгой бүриин шэгнүүр үдэртөө 700 граммаар нэмээхээр хэлсэгдээ. Ажахын мэргэжэлтэдэй тооложо үзэhэнэй ёhоор зунай бэлшээриин зуун үдэрэй туршада совхоз хамта дээрээ 2.209 центнер нэмэлтэ мяха абахаар түсэблэhэн байна.

Мал адуулагшадай суглаан дээрэ социалис уялганууд баталагдаа. Тиихэдэ малшадай социалис мүрысөөнэй гурим харгадажа, зарим хубилалтанууд оруулагдаhан байгаа. Абаhан социалис уялгаяа амжалтатай дүүргэhэн малшадые материальна ба моральна талаар урмашуулха хэмжээнүүд хараалагдаа.

Совхозой дүршэл ехэтэй малшад бүри дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялга абаhан байха юм. Жэшээлэн хэлэбэл, коммунистнууд Ламажаб Дылыковэй, Цырен-Дыжит Сосоровагай, пенсионерка Долгор Жалсараевагай, Николай Дампилов ба Санжайжаб Сахияевай даадаг гүүртэнүүдэй малшад харууhалдаг үхэр бүриингөө шэгнүүрые сүүдхэдэ 1000 граммhаа бага бэшээр нэмээхэ гэжэ шиидэhэн байна.

Коммунист Сандан Самбуев гэр бүлөөроо үтэлhэн 100 толгой үнеэ даажа абаад, Утаата голой эхиндэ харууhалжа байна. Тэдэнь бултадаа энэ намар гүрэндэ тушаагдахаар хараалагданхай.

— Үнеэдэймнай хүсэ шадал ихала hайжаржа байна. Бэлшээримнайшье hайн. Үнеэн бүриин шэгнүүрые намартаа 350 килограммда хүргэжэ, мяханай комбинадта тушааха зорилготойбди, — гэжэ нүхэр Самбуев хөөрэнэ.

Сентябрь-октябрь hарануудта Далахайн совхоз хамтадаа 910 толгой эбэртэ бодо мал гүрэндэ тушаахаар түсэблэнэ. Тэдэнэй тоодо зуугаад hарлаг оролсоно. Гүрэндэ тушаагдаха үхэр бүриин дунда зэргын шэгнүүр 315—320 килограммhаа бага бэшэ байхаар хараалагданхай. Тиихэдэ 140—150 толгой адуун, 200 хонин тушаагдаха юм. Тиигэжэ энэ жэл соо гүрэндэ мяха тушааха түсэбөө сүм дүүргэхэ зорилготой.

— Хяагтын аймагай «Дружба» колхозой мал адуулагшадай hаяшаг гаргаhан үүсхэлые малшаднай hайшаан дэмжэбэ. Тиигэхэ зуураа өөhэдынгөө абаhан социалис уялгануудые заатагүй дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байhанаа элирхэйлэн мэдүүлнэ. Июнь hара соо бүхы малшаднай тэгшэ hайнаар хүдэлжэ гараба,— гэжэ совхозой главна зоотехник Виктор Чойжинимаевич Самбуев хөөрөө hэн.

Далахайн совхозой мал адуулагшадай хэлэhэн үгэдөө хүрэхэ байhандань этигэмээр.

Б. ВАНЧИКОВ,
манай корр.
Захааминай аймаг.

[Э]КОНОМИЧЕСКА ХАРИЛСАН ТУhАЛАЛСАЛГЫН [СО]ВЕДЭЙ XXVI СЕССИ НЭЭГДЭБЭ

[Э]кономическа Харилсан туhа[лалс]алгын Соведэй XXVI сесси [июли]ин 10-да Москвада хүдэлмэ[ри]лбэ.

[БК]П-гэй ЦК-гай Политбюрогой [гэшү]үн, Болгариин Арадай Рес[публи]кын Министрнүүдэй Соведэй [Түрүү]лэгшэ нүхэр С. Тодоров, [ВСРП]-гэй Политбюрогой гэшүүн, [Венгр]иин Арадай Республикын [Мини]стрнүүдэй Соведэй Түрүү[лэгшэ] нүхэр Е. Фок, СЕПГ-гэй [ЦК-г]ай Политбюрогой гэшүүн, [Герм]аниин Демократическа Рес[публи]кын Министрнүүдэй Сове[дэй] Түрүүлэгшэ нүхэр В. Штоф, [МНР]П-гэй ЦК-гай Политбюрогой [гэшү]үн, Монголой Арадай Респуб[ликы]н Министрнүүдэй Соведэй [Түрү]үлэгшын Нэгэдэхи орлогшо [нүхэ]р Д. Майдар, ПОРП-гэй ЦК-[гай] Политбюрогой гэшүүн, Польшын Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр П. Ярошевич, РКП-гэй ЦК-гай Гүйсэдхэхэ комитедэй ба Саг үргэлжын президиумэй гэшүүн, Румыниин Социалис Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр И. Г. Маурер, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр А. Н. Косыгин, КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, Чехословакиин Социалис Республикын правительствын түрүүлэгшэ нүхэр Л. Штроугал түрүүтэй СЭВ-эй гэшүүн оронуудай делегацинууд сессиин хүдэлмэридэ хабаадана.

Югославиин Социалис Федеративна Республикын союзна гүйсэдхэхэ суглаанай түрүүлэгшэ нүхэр Д. Биедич түрүүтэй Югославиин Социалис Федеративна Республикын делегаци сессиин хүдэлмэридэ мүн лэ хабаадалсана.

Экономическа Харилсан туhалалсалгын Соведэй секретарь нүхэр Н. В. Фадеев сессиин хүдэлмэридэ хабаадана.

Кубын КП-гэй ЦК-гай секретариадай гэшүүн, Революционно правительствын министр нүхэр Карлос Р. Родригес түрүүтэй Кубын Республикын делегаци, Корейн Арадай-Демократическа Республикаhаа СССР-тэ байдаг онсо, бүрин эрхэтэ элшэн сайд нүхэр Квон Хи Ген ажаглагшад боложо, сесси дээрэ байлсана.

Советскэ Союзай делегациие толгойлогшо, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр А. Н. Косыгин эхилэлгын үгэ хэлэжэ, сессиие нээгээ.

Сессиин хүдэлмэрилхэ гуримые баталhанайнгаа hүүлээр, тэрээндэ хабаадагшад зүбшэхэ зүйлнүүдэйнгээ асуудалнуудые хэлсэжэ ороо.

Экономическа Харилсан туhалалсалгын Соведэй XXV ба XXVI сессинүүдэй хоорондо Соведэй хэдэн ажал ябуулга тухай СЭВ-эй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо нүхэр М. А. Лесечкын элидхэлые сессидэ хабаадагшад шагнаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр А. Н. Косыгин сесси дээрэ түрүүлэгшээр hуугаа.

Таатай hайн, нүхэрэй ёлоной оршон байдалда сессиин хүдэлмэри үнгэрнэ.

Сессиин заседани июлиин 11-дэ үргэлжэлүүлэгдэбэ.

[К]ПСС-эй ОБКОМДО

[Үз]эл сурталай хүдэлмэрилэг[шэ]дэй, республикын организа[цин]уудай хүтэлбэрилэгшэдэй [зүбл]өөн КПСС-эй обкомдо болобо. [Үзэл] сурталай хүдэлмэрилэгшэ[дэй] профсоюзна зүблөөнэй дүн[гүү]д тухай элидхэл КПСС-эй обкомой пропаганда, агитациин таhагые даагаша нүхэр **М. М. Гаськов** хэбэ.

КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **А. У. Модогоев** зүблөөндэ хабаадалсажа, үгэ хэлээ.

Зүблөөндэ хабаадагшад Улаан-Үдын аймагай ажахынуудта ошожо, партийно-политическэ хүдэлмэриинь дүршэлтэй танилсаа.

Совет-Афган хэлсээн

КАБУЛ. (ТАСС). Гражданска агаарай онгосонуудые хулгайлан абаашалгые зайсуулха талаар харилсаа холбоо байгуулха тухай СССР-эй правительствын ба Афганистан королевствын правительствын хоорондохи хэлсээндэ эндэ гар табигдаба. Гражданска агаарай онгосонуудые хулгайлан абаашажа, хүнэй ами наhанда аюул тохёолдуулгые, ороной болон уласхоорондын агаарай зам харилсаанда hаад ушаруулгые зайсуулха талаар хоорондоо харилсаа холбоотой байхын тулада энэ хэлсээн баталагдаа гээд тэрэнэй эхин хуби соо онсолон тэмдэглэгдэнхэй.

Гүрэнэй засагаархид өөрынгөө газар дээрэ агаарай онгосын буугаа hаа, тэрээндэ hуужа ошоhон хүнүүдые гүрэндэнь түргэнөөр буцааха хэмжээнүүдые абаха гээд хэлсээнэй ёhоор хараалагдана.

УЛААН-БААТАРТА БАЯРАЙ СУГЛААН БОЛОБО

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Монголой Арадай революциин 51 жэлэй ойдо зорюулагдаhан баярай суглаан июлиин 10-да эндэ болоо.

МНРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал, МНРП-гэй, МНР-эй правительствын бусад хүтэлбэрилэгшэд, революциин ветеранууд, тэрэшэлэн РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо, Совет-монгол хани барисаанай бүлгэмэй центральна правлениин түрүүлэгшын орлогшо Б. С. Семенов түрүүтэй советскэ делегаци, Советскэ Союзай Герой, МНР-эй Герой, летчик-космонавт В. В. Горбатко суглаанай президиумдэ hуугаа.

МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, секретарь Д. Моломжамц элидхэл хээ.

Агууехэ Октябриин сүлөөрүүлгын үзэл бодолой нүлөөгөөр илаhан Монголой Арадай революциин гол үрэ дүнгынь гэхэдэ, ороноймнай капиталис хүгжэлтые алгасан гаража, феодализмhаа социализмда дамжан ороо, мүнөө үеын промышленностьтай, хамтаранги хүдөө ажахытай, хүгжэн дэбжэжэ байhан соёлтой социалис Монгол орон байгуулагдаа.

Оронойнгоо экономико болон соёлые хүгжөөлгэдэ, МНРП-гэй XVI съездын табиhан зорилгонуудые бэелүүлгэдэ Монголой ажалшадай туйлаhан амжалтанууд тухай элидхэлшэ дэлгэрэнгыгээр тогтожо хэлээ.

Советскэ Союзтай, бусад социалис оронуудтай аха дүүгэй хани барисаа, али бүхы талын харилсаа холбоо хэлбэришэгүйгөөр хүгжөөхэ политика, дэлхэйн социалис оронуудай уласхоорондын байдалые ба хүсэ шадалые бэхижүүлхэ зорилготой политика манай парти, правительство шууд сэхээр бэелүүлдэг гээд Д. Моломжамц мэдүүлээ.

Уласхоорондын ажабайдалай асуудалнууд тухай хэлэхэдээ, Д. Моломжамц иигэжэ мэдүүлээ: hүүлэй үедэ болоhон шухала ушарнууд Советскэ Союзай, социалис оронуудай, мүн бүхы түрүү үзэл бодолто хүсэнүүдэй уласхоорондын байдалай улам бэхижэжэ байhые гэршэлжэ үгэнэ. Коммунис байгуулалтын угаа ехэ амжалтанууд, дэлхэйн социалис байгуулалтын гол хүсэн, эб найрамдалай, эрхэ сүлөөгэй ба бэеэ даанхай байдалай найдамтай түшэг тулгуури болоgшо Советскэ Союзай эб найрамдалда дуратай интернационалис гадаадын политика дэлхэйн хүгжэлтэдэ ехэ нүлөө үзүүлнэ.

Уласхоорондын байдалда боложо байhан таатай ушарнууд КПСС-эй XXIV съездын табиhан эб найрамдалай программые шууд бэелүүлгын тодорхой жэшээ боложо үгэнэ гээд элидхэлшэ онсолон тэмдэглээ.

Эжэн Клодиус-Пети Улаан-Баатар ерэбэ

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Франциин Национальна суглаанай түрүүлэгшын орлогшо Эжэн Клодиус-Пети түрүүтэй Национальна суглаанай делегаци МНР-эй Арадай Ехэ Хуралай уряалаар июлиин 10-да эндэ ерээ.

ВЕНОГУУД ТАБИГДАБА

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Монголой Арадай революциин 51 жэлэй ойтой дашарамдуулагдан, эндэ Д. Сүхэ-Баатарай ба Х. Чойбалсанай хүшөө-бунханай дэргэдэ, совет сэрэгшэдтэ зорюулагдажа Зайсан хадын оройдо бодхоогдоhон хүшөөгэй дэргэдэ МНРП-гэй Центральна Комитедэй, МНР-эй Арадай Ехэ Хуралай Президиумэй ба Министрнүүдэй Соведэй, бусад эмхинүүдэй зүгhөө веногууд табигдаа.

Баярай ёhололдо МНРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал, МНР-эй парти, правительствын бусад хүтэлбэрилэгшэд, тэрэшэлэн РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо Б. С. Семенов түрүүтэй советскэ делегаци, МНР-тэхи совет посольствын хүдэлмэрилэгшэд, хариин дипломадууд, ниислэлэй ажалшадай түлөөлэгшэд хабаадалсаа.

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ партийна бүлэгүүдэй үүргэ ба харюусалгые дээшэлүүлхэ асуудалда партиин райком, колхоз болон совхозуудай, промышленна предприятинуудай парткомууд, партийна эхин организацинууд һүүлэй үедэ ехэхэн анхаралаа табидаг болоо. Тэдэнэр партиин XXIV съездын, КПСС-эй ЦК-гай Пленумүүдэй тогтоолнуудые коммунистнуудта, партийнагүйшье ажалшадта тайлбарилан ойлгуулха, дүүргэлтын түлөө тэмсэлдэ бүхы ажалшадые эдүүлхэ талаар партийна организацинуудта туһална, тэдэнэй түшэг тулгуурынь болоно гээшэ ха юм.

Манай аймагта КПСС-эй 335 гэшүүнэй, гэшүүндэ кандидадуудые буридхэһэн 65 партийна бүлэг байгуулагданхай. Тэдэнэй 45-ниинь промышленна предприятинуудай партийна организацинуудта, бусадынь колхоз болон совхозуудта, эмхи зургаануудта хүдэлнэ.

ПАРТКОМ БА ПАРТИЙНА БҮЛЭГҮҮД

Партиин эгээн доодын энэ звеногой дайшалхы шадабари нэн түрүүндэ хүтэлбэрилэгшэһөө дулдыдадаг гэжэ мэдээжэ. Партгруппоргнуудаар хүн зоной дунда хүндэтэй, партийна хүдэлмэри мэдэхэ бэрхэ эмхидхэгшэд һунгагдаһан. Дээдэ бүлэг дунда эрдэмтэй 27 коммунист партийна бүлэгүүдые толгойлно.

Бодото байдал дээрэһээ хаража үзэхэдэ, олон партийна бүлэгүүд хүдэлмэреэ зүбөөр эмхидхэжэ, коллективэй ажал хэрэгтэ һайн нүлөө үзүүлдэг болонхой.

«Татарский ключ» карьероуправлениин партийна организацида 25 коммунистай хоёр бүлэг — Билюутын уурхайда, автотранспортна цехтэ байгуулагданхай. Тус бүлэгүүд табан жэлэй хоёрдохи жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ коммунистнуудай түрүү үүргые хангахын түлөө оролдоно. 9 коммунистнаа бүридэһэн автотранспортна цехэй партийна бүлэг (партгруппоргнь А. И. Попов) илангаяа һайнаар ажаллана.

Партийна бүлэгэй коммунистнуудай суглаан дээрэ КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1971 оной) Пленумэй дүнгүүд, ажалай болон партийна журам бэхижүүлхэ, социалис мүрысөө эмхидхэлгэ ба тэрээндэ коммунистнуудай хабаадалга тухай асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэһэн. Тус цех түсэбөө һара бүри үлүүлэн, энэндэ бүлэгэй гэшүүдэй хубитаань ехэ.

Карьероуправлениин партбюро бүлэгүүдэй хүдэлмэриие хүтэлбэрилхэдээ саг үргэлжэ нарижуулан һайжаруулна, даалгаһан ажалайнь түлөө коммунистнуудай харюусалгые, үйлэдбэри дээрэ түрүү үүргэ дээшэлүүлхэ асуудалда анхаралыень хандуулна, энэ талаар бодото туһаламжа хүргэнэ. Жэшээлхэдэ, байгша оной партбюрогой заседани дээрэ коллективэй гэшүүдэй дунда ажалай журам бэхижүүлхэ асуудалаар Билюутын уурхайн партгруппорг В. Г. Заиграев, цехтэ ажалай эмхидхэл тухай автотранспортна цехэй начальник С. В. Шамин, партгруппорг А. И. Попов нар тоосоһон байна. Мүнөө эдэ партийна бүлэгүүдэй профсоюзай болон комсомольско бүлэгүүдэй ажалаар үдэр бүри һонирходог, суглаагаа бэлдэжэ үнгэргэхэдэнь туһална, хабаадалсажа, социалис мүрысөө улам һайжаруулха талаар ехээр оролдодог гаргана.

Нүхэр Г. С. Базаржаповай хүтэлбэрилдэг Эрхирэгэй совхозой № 2-дохи һү һаалиин фермэдэхи партийна бүлэгэй хүдэлмэриин дүй дүршэл һайшаалтай. Тэндэ 12 коммунист бии юм. Һаалишадаар —2, мал адуулагшадаар—3, хонишоноор—2, механизаторaар—2 коммунист ажаллана. Тиигэжэ бүлэгэй коммунистнууд һаалиин фермэдэ, хониной отарада, залуу малай гүүртэдэ һайнаар хүдэлнэ.

Бүлэгэй суглаан эндэ һара бүридэ үнгэргэгдэжэ, үйлэдбэриин болон коллективэй ажабайдалда сэхэ хабаатай асуудалнууд зүбшэгдэнэ. Профсоюзай месткомтой хамта малшадай ажабайдал, ажаһуудалаар һонирхожо, хэрэгэй гарахада совхозой дирекцидэ, парткомдо, рабочкомдо өөрынгөө дурадхал оруулжа, хэмжээ абхуулдаг юм. 1971 ондо бүлэгэй коммунистнууд КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абахыень нэгэ һаалишанине, хоёр мал адуулагшые бэлдэжэ дурадхаһан байна.

Хамтадаа тус совхоздо 4 бүлэг хүдэлнэ. Совхозой партком бүлэгүүдэй һуралсалда ехээр анхарна. Энэ талаар элдэб онол арга хэрэглэгдэнэ. Тэдэнэрээ тоосоон парткомой заседани дээрэ табигдадаг, комитедэй гэшүүд, совхозой хүтэлбэрилэгшэд, главна мэргэжэлтэд ажал дээрэнь өөһэдтэйнь уулзажа, зүбшөөл заабари үгэдэг, бодото туһаламжа хүргэдэг юм.

Онохойн модонон комбинатада байгуулагдаһан партийна бүлэгүүд мүн лэ ехэхэн эмхидхэлэй, ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулна. Үйлэдбэриин нэгэдэхи цехэй участогай бүлэгэй (партгруппоргнь Н. Ф. Карпов) суглаан дээрэ коммунистнуудай политическэ һуралсал, механизаторнуудай ажал тухай асуудалнууд энэ жэлдэ зүбшэн хэлсэгдэһэн юм. Үйлэдбэриин-техническэ таһагай бүлэгэйхид цехүүдтэ шэнэ технологи нэбтэрүүлхэ асуудалда анхарна.

Комбинадай партком партийна бүлэгүүдэй хүдэлмэри ямараар хүтэлбэрилдэг тухайнь партийна эхин организацинуудай тоосоо заседани дээрэ хараадаг, партгруппоргнуудые суглуулжа, ажал хүдэлмэри тухайнь зүбшэн хэлсэдэг байна.

Тэршэлэн Горхон станциин узелэй, Шулуутайн дунда һургуулида парторганизацинуудта байгуулагдаһан бүлэгүүд һайнаар хүдэлнэ.

Гадна ажалай партийна организацинууд саг үргэлжэ хүдэлдэг партийна бүлэгүүдһээ гадна, шэлэлгын зуба кампаниин үедэ саг зуурын бүлэгүүд байгуулагдадаг. Энэ жэлэй хабарай тарилгын үедэ партийна 3, партийна-комсомольско 1 бүлэг байгуулагдаад, хүдэлжэ гараа.

Жэшээлхэдэ, Эрхирэгэй совхозой гурбадахи отделениин тракторна бригадын бүлэгтэ 7 коммунистнууд байна, партиин гэшүүн М. Б. Цыбикдоржиев хүтэлбэрилнэ. Бүхы коммунистнууд тарилгын гол участогуудаар ажаллажа, эрхим жэшээ харуулжа ябаа. Мүн XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой хоёрдохи тракторна бригадада эмхидхэгдэһэн бүлэг (партгруппоргнь С. И. Матвеев) механизаторнуудай дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, хабарай тарилга богонихон болзорто һайн шанартайгаар дүүргэһэн байгаа. Бригадань колхоз соогоо түрүүлһэн. Эрхимээр ажаллаһанайнь, нинтын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсаһанайнь түлөө бүлэг механизаторнуудта, тэрэ тоодо партийна бүлэгэй гэшүүдтэ — С. М. Матвеев, Д. П. Афанасьев, Л. А. Вишняков, А. Н. Павлов гэгшэдтэ коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэ олгогдоһон байна.

Дээрэ дурдагдаһан жэшээ баримтануудһаа ямар тобшолол хэлтэйб гэбэл, олонхи партийна бүлэгүүд КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдтэй тааралдуулан эмхидхэлэй болон ойлгууламжын хүдэлмэриин онол арга, түхэл маяг нарижуулан һайжаруулна, үйлэдбэридэхи нүлөөгөө дээшэлүүлнэ. Социалис мүрысөө эмхидхэхэ, ажалай журам бэхижүүлхэ, ажалшадай ажалай болон политическэ эдэбхи үүсхэл хүгжөөхэ гэхэ мэтэ асуудалнуудта горитойхон анхаралаа хандуулна.

Гэхэтэй хамта зарим бүлэгүүдэй хүдэлмэридэ ехэхэн дутагдалнууд бии гээшэ. Онохойн совхозой, Горхоной леспромхозой, № 136 ПМК-гай, Элхиин авто-заһабарилгын заводой болон бусад зарим партийна организацинууд бүлэгүүдэй хүдэлмэриие ёһоор хүтэлбэрилнэгүй, бодото туһаламжа үзүүлнэгүй. Энээн дээрэһээ боложо, партийна бүлэгүүдэй эдэбхи үүсхэлынь һула, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхын, бии байһан арга боломжонуудые элирүүлжэ ашаглахын түлөө тэдэнэр хүсэдөөр оролдоногүй.

Мүнөө КПСС-эй райком, парткомууд, партийна эхин организацинууд партийна бүлэгүүдэй хүдэлмэри улам һайжаруулха хэмжээнүүдые абажа байна. Энээн тухай хөөрэлдөөн парткомууд болон партбюронуудай, цеховой болон отделениинүүдэй партийна эхин организацинуудай секретарьнарай семинар дээрэ болоо.

Партийна бүлэгүүдэй дайшалхы шадабари бүри дээшэлүүлжэ, табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ, СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ абтаһан социалис уялгануудай дүүргэлтын түлөө тэмсэлдэ тэдэнэй үүргэ, харюусалгые улам дээшэлүүлхэ зорилго парткомуудай үмэнэ табигдана.

Д. ДАШИЦЫРЕНОВ,
КПСС-эй Загарайн райкомой эмхидхэлэй таһагые даагша.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

Виктор Владимирович Остапенко Совет Армиин алба дүүргэһээр табан жэл болобо. Энэ сагай туршада тэрэ «Сельхозтехникын» Улаан-Үдын аймагай нэгэдэлдэ бригадираар ажаллана. Коммунист Остапенко—ухаалан зохёогшо, техническэ соведэй гэшүүн. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг бригадынхид түсэбтэ даабаринуудые хододоо үлүүлэн дүүргэдэг заншалтай юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. В. Остапенко.
З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

Андрей Иваненко Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводто залуу хүдэлмэришэн гэжэ тоологдодог. Андрей энэ жэлдэ Далайн-Сэрэгэй Флодто алба хэжэ дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр эндэ ажалладаг болонхой. Электро-гагнууршанаар ажаллахадаа, тэрэ халаанайнгаа даабарие хододоо үлүүлэн дүүргэдэг. Тиигэжэ хахад жэлэйнгээ даабарие болзорһоонь урид дүүргэһэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Андрей Иваненко.
Д. БАЛДАНОВАЙ фото

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

ШАНАРАЙ ТҮЛӨӨ ШАНГААР ТЭМСЭНЭБ[Д]

Һүүлэй үедэ манай Буряадай барилгашад түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдые үргэнөөр хэрэглэнэ. Барилгашадай һаадгүйгөөр хүдэлжэ, түргэнөөр барилга хэхын тула хирпиисэ, шала табиха хабтагайнууд, сонхын рамануud, түмэр-бетон хэрэгсэлнүүд, барилгын олон зүйлэй бэшэшье материалнууд эрхим шанартайгаар бүтээгдэхэ болоно.

Хирпиисын заводуудай, модоной комбинадуудай, түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдые хэдэг заводуудай хүдэлмэри үшөөл дутагдалнуудтай. Заримдаа хэмһээ зузаан гү, али нимгэн хирпиисэ дайралдадаг. Үгышье һаа һайса хатаагдаагүй модоор гэрэй оёор хэгдэнэ, сонхын рама бүтээгдэнэ. Иимэ муу шанартай материалаар барилга хэхэдэ, забһар шолоохой гарадаг байха юм. Энэ дутагдалнуудые усадхаха хэрэгтэй. Тэрэгүйгөөр һайн шанартайгаар барилга хэхэ гээшэнь бэрхэтэй ааб даа. Барилгын материал хэдэг хүдэлмэришэдэй урда шангахан эрилтэ табигдаха ёһотой болоно.

«Буржелезобетон» нэгэдэлэй 1-дэхи филиалай хүдэлмэришэд барилгада үргэнөөр хэрэглэгдэдэг түмэр-бетон зүйлнүүдые бүтээжэ байдаг. Манай заводой хүдэлмэришэдэй гараар бүтээгдэһэн продукци Улаан-Үдын нооһо сэбэрлэн угаадаг фабрикын, Зүүн-Сибириин технологическа, соёлой институдуудай гэрэй барилгануудта хэрэглэгдэһэн байха юм.

Түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдые бүтээхэ гээшэмнай бэлэн хэрэг бэшэ. Цементын холисо хэбүүд соо шудхажа, түсгаар камеранууд соо хатаадаг гээшэбди. Хэбүүдые суглуулаа һаа, болоо гэжэ һанахын хэрэггүй. Энэмнай эгээл харюусалгатай хүдэлмэриин нэгэниинь болоно бшуу. Нэгэ миллиметршье забһартайгаар суглуулаа һаа, голодоһотой продукци бүтээхэбди гэжэ мэдэхэ хэрэгтэй. Тиигэхэдэ хэбүүдые һайса тоһодохо ёһотой. Бидэнэр урдань ганса соляраар лэ хэбүүдые тоһододог бэлэйбди. Теэд бэлэн болоһон бетон хэрэгсэлнүүдые хэбһээ хобхолон гаргахань бэрхэтэй болодог һэн. Тэрээнтэй үни удаан носолдожо, сагаа мнин һалгаахаш. Голодоһоншье гарадаг һэн. Бидэнэр соляр трансформаторна тоһотой холёод, бүхы хэбүүдые тоһодожо үзөөбди. Энэ һайн үрэ дүн харуулаа. Бетон хэрэгсэлнүүд хэбүүдһээ бэлэхэнээр абтадаг болоо. Продукциин шанар нилээд һайжараа.

Манай ажалда жэжэ юумэн үгы. Энэ жэжэ гэжэ һанаһаншни, нилээд ехэ хохидол үзүүлээд байха. Тиимэһээл бидэнэр ажалдаа харюусалгатайгаар хандаха болонобди. Багааршье һаань, һайн шанартайгаар продукци бүтээхэ ёһотойбди. Бидэнэй һайн шанартай продукци бүтээгээ һаа, барилгашад барилгаяа түргэнөөр хэжэ, саг болзор соонь ашаглалгада тушааха болоно. Энэ бүгэдые хүсэд ойлгодоггүй хүдэлмэришэд манай дунда үшөөл бии байһаар. Жэшээлхэдэ, Н. Роликовой даадаг бригадын бетонщигууд ажалдаа голодоһо гаргана.

Муу шанартай продукци бүтээлэн хүдэлмэришэдтэ урмашуулгын түлөөһэн түлэгдэдэггүй. Голодоһо гаргаһан хүдэлмэришэд яла түлэдэг байха юм. О. Багаевай бригадын хүдэлмэришэд байгша оной май һара соо муу шанартай продукци бүтээн гаргаһанайнгаа түлөө шан абаагүй. Тэдэнэй салин хүлһэнһөө 8—9 түхэриг баригдаһан байха юм. Эдэнэр һарынгаашье даабари хүсэд дүүргээгүй. Май һара соо 540 кубометр түмэр-бетон хэрэгсэл хэхэ аад, оройдоол 430 кубометр продукци бүтээһэн байха юм.

Хүдэлмэриин олон, ондоо мэргэжэл шудалаад, ажалаа зүбөөр эмхидхээд хүдэлөө һаа, бетонщигууд һайн үрэ дүн туйлаха гэжэ һанагшаб. Минии бригадын бетонщигууд тиигэжэ хөөрэлдэдэгшье. Эдэнэр хэб суглуулха, шудхалаа хэхэ, кран жолоодохо мэргэжэлнүүдые шудалһан. Эдэнэй даажа абаһан хүдэлмэреэ һайн шанартайгаар бүтээхэ гэжэ оролдодогынь тон ехэ һайшаалтай байдаг. Бетонщигууд Мария Ныкина, Николай Бодров, Владимир Меньшиков гэгшэд халаанайнгаа даабари 25—30 процентээр үлүүлэн дүүргэдэг. Эдэнэр бүхы продукцияа эрхим шанартайгаар бүтээжэ шадана. Эдэнэй оролдолгоор лэ бидэнэр бүтээн гаргаһан продукциингаа 97—98 процентыень эрхим-шанартайгаар техническэ хиналтын таһагта тушаажа байдаг г[...]

Манай бригадын хүдэлмэриш[...] шанартай продукци бүтээн[...] һанайнгаа түлөө һара б[...] бүхэн 25—30 түхэригэй ш[...]даг байха юм.

Би арбан хоёрдохи жала[...] бетон хэрэгсэлнүүдэй 1-дэх[...]то ажаллаһаб. Дүй дүршэлт[...]һон лэ хүн бэзэб. Бидэнэр [...]хи табан жэл соо һайн хүд[...]раһан байнабди. Энээниием[...]ти, правительство үндэрөөр [...]жэ, намда Ажалай Улаан Т[...]ден барюулһан юм. Бидэнэр [...]хи табан жэл соо бүри һайн[...] дэлхөөр зоригжонхойбди. [...] жэлэй даабариһаа гадуур 4[...]бометр түмэр-бетон хэрэгс[...] бүтээжэ, барилгашадта а[...]бди. Байгша оной таба һар[...] бариһаа гадуур 230 куб[...]рэгсэлнүүдые һайн шана[...] бүтээгээбди. Һайн шанартай[...]ци ехээр бүтээжэ байһанай[...]лөө манай бригадын бет[...] үнгэрһэн жэл соо 1.540 т[...] мүнгэн шан абаһан байха ю[...] амжалтатайгаар хүдэлхэ ар[...]жо манай заводой хүдэлм[...] биил байха гэжэ һанагшаб. [...]һээл түмэр-бетон хэрэгсэл[...] заводой хүдэлмэришэд [...] оролдожо хүдэлхэ ёһотой. [...] бидэнэр барилгашадаа һайн [...]тай хэрэгсэлнүүдээр ханга[...]дахабди.

Е. ТРОФИ[...]
түмэр-бетон хэрэгсэлн[...]
1-дэхи заводой бри[...]

БАКУ. Прикуринска нах[...] урда зүгтэ мастер Т. Исма[...] даадаг бригадын үрэмдэһэн[...] һөө промышленностьда [...] хээр нефть гараба. Энэ[...] коллектив үйлэдбэриингөө[...] фигые гурбан һараар урид[...] ябана. Эмхитэй һайнаар [...]даг, технологи наринаав [...] зэр зэмсэг шадамараар [...] хэрэглэдэг дээрэһээ хоёр [...] түргэнөөр үрэмдэжэ, хаха[...]лион түхэриг алмаха арга[...]лоһон байна.

ОДЕССЭ. Эндэхи бар[...] гүнзэгы уһан соо табигд[...] метр ута причалнуудые И[...] екэ загаһашадай портын [...]нуудта үгэбэ. «Кандала[...] залив» гэдэг рефрижерато[...] түрүүлэн ерэжэ, 8,5 мян[...]но загаһа Атлантикаһаа [...] Хажуудань «Ветерок» реф[...]торай ашаан буулгагдана. [...] дүүрэтэр эндэ үшөө 125 ин[...]чал баригдаха.

ДУШАНБЕ. Эндэхи [...]жиккабель» заводто о[...] хабтагар лини ашаглалгад[...]бо. Энэнь урдынхиһаа нэгэ[...] дахин ехэ бүтээсэтэй. «Та[...]бель» завод шэнэ техникэ [...]рүүлһэнэй ашаар үйлэдбэр[...] талмайе үргэдхэнгүй, һүүл[...]бан жэлэй туршада 15[...] ехэ продукци гаргадаг бол[...]

ЯРОСЛАВЛЬ. Электро[...] бүтээдэг заводой үйлэдбэр[...] томадуудай туһаламжаар [...] бэрилэгдэдэг болобо. Т[...] цехэй, участогуудай ква[...] һарын түсэб табигдадаг, [...]риин ямараар дүүргэгдэ[...]һан тухай мэдээнүүд суг[...]дадаг.

УГАЙ ХОНИШОН

ЗУРАГЛАЛ

ТҮГНЫН голоор ябахада сэлгеэ шэмэрүүниинь жэлэй ямаршье сагта үзэгдөөдхихэ. Теэд энэ үбэлдөө, хабартаа ямар байһыень мал ажал дээрэ хүдэлһэн хүнүүд лэ һайн мэдэхэл..

Александр Жигжитов хүйтэн, халуунине тоохоор хүн бэшэ. Тэрэ арбан долоон жэлдэ Боом нютагтаа мал ажал дээрэ хүдэлжэ ябана. Эдэ олон жэлнүүдтэ хонин ажалай талаар яһала дүршэлтэй болонхой. Илангаяа хаана, ямар хүндыдэ хонидые ямар сагта бэлшээхэдэ зохид бэ гэжэ мэдэдэг.

Урдашье жэлнүүдтэ Цырен-Долгор эхэнэртээ хоюулан совхозойнгоо мал ажал дээрэ эрхимээр хүдэлжэ, үхибүүдээ һайнаар хүмүүжүүлжэ байна гэхэнь дуулдагша һэн. Мүнөө уулзахадамнай тэдэнэр Хабшараангын Будүүн-Шэнэһэнэй отарада хүдэлжэ байба.

Хабшараангын адаг хүрэһэнһөө хойшо сабшалан газарай зүлгэ ногоон хүхэрнэ.

— Александр Жигжитович, эдэ хада майланууд дүн сагаахан зандаа аад, гол газараараа яһала һайн ногоотой юм байна.

— Мүнөөмнай Түгнэ нютагта ган гасууршаг байна. Республикын бусад нютагуудаар ямар юм ааб, — гэжэ тэрэ дабхар асуудал һураадхина.

— Гандажа байһан газар нютагууд биил даа.

— Теэд Түгнын гол гээшэмнай бороо хуратай жэлдэ баян ургаса үгэдэг гээшэ. Хойто зүгһөө шэглэжэ ерэһэн бага зэргын бороогой үүлэд манай эндэ хүрэжэ ерээгүй шахуу ааб даа. Тиимэһээ энэ үедэ манай ажалша зоной бэрхэнь харагдадаг юм. Хабшараангын хүндын зүлгэ ногоон һайнаар ургана гэбэ гүт? Эндэшье манай совхозой хүдэлмэришэдэй, илангаяа хонишодой хэһэн ажалай аша үрэнь байха. Эндэмнай тунгалаг һайхан булагтай газар. Хонидто эгээл таарамжатай. Энээхэн голой зүүн бэедэ ондоо отарын сабшалан болодог. Тээ тэрэ баруугаарнь Цырен-Долгор бидэ хоёрой отарада хүртэдэг сабшалан. Үбэлэй сагташье миил хонидоо хараад һуудаггүйбди. Булагай дэлбэрхэ үеэр ошожо, халяаха гэжэ оролдохош. Хэды шэнээн мүльһэн хүргэгдэдэг гэхын аргагүй. Шадал соогоо оролдоод байхада, нилээд зузаан мүльһэн хүргэгдэжэ, хабарай хаг суу сагта нэлэнхы ехэ уһан боложо урдадаг. Тиигээд энэ уһые тогтоожо, сабшалан хадаландаа шэнгээхэ гээшэ баһал ехэ ажал болодог.

Александр Жигжитовэй иигэжэ үнэн зүрхэнһөө хөөрэхэдэнь этигэмээр. Тэрэ хадаа ямаршье ажалые хүндэрхэжэ ябадаггүй, сабшалан һайжаруулгада хамаг анхаралаа хандуулдаг хүн. Тиимэһээ отарадаа элбэг хүрэхэ үбһэ тэжээл хуряажа абана бшуу.

— Үнгэрэгшэ жэлдэ хонин бүхэндэ центнерһээ үлүү үбһэтэй, дүрбэн центнер зелёнкотой ондо орогдоо һэн, — гээд тэрэ хэлэнэ.

«Эжы, абын хүбүүн эрхыдээ нэгэ эрдэмтэй байха» гэлсэдэг. Александршье тиимэ хүбүүдэй нэгэн байжа болоо. Тэрэ бага наһандаа һургуулида ехээр һураагүй, колхоздоо ажаллаха ушартай болоһон юм. Тэрэ гэһээр хорёод жэл үнгэрөө. Энэ үе соо тэрэнэй ажаһуудалда ехэ хубилалтанууд болоо: һанаха байха эжынь наһа бараа, үргэмжэ дээрэнь дүүнэрынь үлөө. Тиибэшье, Бүргэд (Александрые нютаг дээрэнь тиигэжэ нэрлэдэг) зоригоо мохожо ябаагүй... Ханда гэжэ дүү басаганиинь Эрхүүгэй университет дүүргээд, ажабайдалай дардам харгыда оронхой. Тиихэдэ Содбо гэжэ дүү хүбүүниинь юһэдэхи класс дүүргээд, отарынь хонидые адуулалсажа ябана. Бүргэд өөрөө хэды үхибүүтэйб? Саяана, Оюуна, Туяана, Валя, Светлана гэдэг басагадайнь нэрэнүүдые дурдабал, ойлгосотой болоно бэзэ.

Нёдондо намараар Мухар-Шэбэрэй «Эрдэм» совхозой контородо ороходоо парткомой секретарь Ананда Санжиевич Доржиевтай уулзахадамнай, Александрые эрхим хонишодой тоодо оруулалсан хөөрэжэ байгаа бэлэй. Тиихэдэ хони манай ондо оролгын эгээл эхнииинь һэн. Үбэл, хабарай шэрүүн хүйтэн хаһые яажа дабаханьь, хэды шэнээн түл абаханьь үшөөл таажа мэдэгдээгүй саг байгаа. Теэд мүнөө... Мүнөө табан зуун табяад хонид тобир тарганаар ондо оруулагдаа, үнөөхил Будүүн-Шэнэһэнэй ара үбэрөөр атарлан бэлшээгдэжэ ябана. Тиихэдэ 565 хурьган эхэнүүдээ дахан бэлшэнэ.

— Александр Жигжитович, хонидоо яажа ондо оруулһан, хайшан гэжэ шэнэ түл абаһан тухайгаа хөөрэжэ үгыт даа, — гэбэбди.

— Эндэ онсо өөрэ нюуса гэжэ байхагүй. Хонишон бүхэн өөр өөрын дүршэлтэй байдаг ааб даа. Тиибэшье, хараад, шэнжэлээд үзэхэдэмни, минии эжын хэлэһэн үгэ гадуур ошоногүй: хонидые хурьгалһан хойноншье хүйтэнэй сагта адуулхада муу байдаггүй гээд хөөрэгшэ һэн. Яахадааб гэхэдэ, хашаа соогоо шэмэтэй тэжээл эдижэ байһан хонидой һүн хурсадажа, халтад гэбэл хурьгадынь шэшэдэг. Тиихэдэ үдэрэй сагта хагда ногоондо бэлшээд, үдэшэ, үглөөниинь үбһэ, талхаар холлуулаад ондо ороһон эхэ хонид өөһэдөө тарган алдадаггүй хурьгадыншье гэдэһэ гүзээгээ үбдэдэггүй гэгшэ һэн. Тэрэ ехэл зүб гэжэ һананаб. Ондоо отаранууддта хурьгадай түлэг үбшэлхэ үедэнь, манай хурьгадай гэдэһэнэй үбшэндэ нэрбэгдэхэнь нэгэтэшье үзэгдөөгүй. Энээхэн ушарые ойндоо хадуужа абахаар гээшэ аабза гэжэ һанадагби,—гээд Александр хэлэнэ.

Тэрэ хадаа зуун эхэ хонин бүриһөө 90 хурьга абаха түсэбөө. 95 хурьга абаха уялгаяа үлүүлэн дүүргээ. Хамта дээрэнь зуун эхэ хонин бүриһөө зуу үлүүтэй хурьгадые абаад, һайнаар түлжөөжэ байна.

— Хонишод абаһан хурьгадаа 24—25 килограмм шэгнүүртэй болгожо тушаадаг гээшэ. Теэд манай хурьгад бүри дээгүүр шэгнүүртэйгээр тушаагдаха аабза гэжэ һананаб. Яахадааб гэхэдэ, тэдэ үбэл эртэ түрэһэн, ямаршье үбшэндэ нэрбэгдээгүй,—гээд тэрэ хөөрөөгөө дүүргэнэ.

Зүб даа... Эрхыдээ нэгэ эрдэмтэн Александр болоно ёһотой. Тэрэ зоотехниин ёһо гуримуудые баримталхаһаа гадна, урданайнгаа малша зоной дүй дүршэлые хараада абалсадаг хүн.

Мүнөө июль һарада хура бороон адхаржа, һая болотор сайран харагдажа байһан газар, хада хангиланууд гэнтэ ногооржо эхилбэ. Тиихэтэй хамта Александрай муудад гээд ябаһан досоо нара толорһондол болоно, бүри эртэ, үглөөнэй һэрюундэ хонидоо бэлшээридэнь туужа гаргахые оролдоно.

Н. ЦЫБИКДОРЖИЕВ.

СЭДЬХЭЛҺЭЭ ОРОЛДОЖО АЖАЛЛАНА

Галуу үсхэбэрилхэ шэглэлтэй «Забайкалец» совхоз юһэдэхи табан жэлэй туршада галууиуудайнгаа тоо толгойе 500.000-да хүргэхэ зорилготой юм. Тиин эды олон шубуудые хүсэд хүрэхэ талха тарянай үйлөөр хангахын тула тус ажахын тарёшад оролдоо таряанайнгаа ургаса нилээд дээшэлүүлхээр хараална.

Энэ хабартаа совхозой механизаторнууд хабарайнгаа тарилга богонихон саг соо һайн шанартайгаар үнгэргөөд, мүнөө ургасаяа наринаар харуһална. Һаяхан ажахын механизаторнууд 2.500 гектарта эртын паар хахалжа дүүргээ. Эндэ 30 трактор хоёр халаанда хүдэлгэгдэһэн байна. Трактористнууд Ф. М. Шадрин, И. Г. Евдокимов болон бусад халаанайнгаа даабари үдэр бүри 110—120 процент дүүргэнэ.

Б. ЖАМБАЛОВ.
Мухар-Шэбэр.

МАНАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

БУРЯАД ОРОНДО НАРИ[Н ...]

Забайкальска үүлтэрэй Буряад түхэлэй нарин нооһото хонидые шалган хараха Гүрэнэй комисси хүдэлмэреэ дүүргээ. Энээнтэй дашарамдуулан, Гүрэнэй комиссиин түрүүлэгшэ, хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат Нима Дамдинович Цырендондоковто корреспондент Т. Башкуев хэдэн асуудалтайгаар хандажа, шалгалтын дүн тухай хөөрэжэ үгэхыень гуйһан байна.

Гүрэнэй комиссиин түрүүлэгшэ Н. Д. Цырендондоковтой хэһэн хөөрэлдөөн доро толилогдобо.

Асуудал. Олон жэлэй туршада республикын селекционернүүд буряад түхэлэй нарин нооһото хонидые бии болгохо талаар ехэ хүдэлмэри хэһэн байна. Иимэ түхэлэй хонидые Гүрэнэй комисси шалган харахадаа, тэдэниие амяараа үүлтэрэй бэшэ, харин забайкальска үүлтэр соохи нэгэ һалаа түхэлынь гэжэ шэнжэлээ. Нима Дамдинович, энээниие юугээр тайлбарилха болоноб?

Харюу. Тиимэл даа, үүлтэр соохи түхэлэй гэжэ харагдаа. Иимээр хандагдаһаниинь тон зүб. Буряадай АССР Шэтын область хоёр административна талаараа амяараашье һаа, байгаалиингаа янзаар адлирхуу гээшэ. Хүдөө ажахын үйлэдбэриинь шэглэл болон мэргэжэлыншье адлирхуу. Хонин ажал Буряад орондошье, Шэтын областьдошье мал ажалайнь гол һалбари мүн. Тэрэ саанаа Байгалай зүүн талын энэ хоёр зонодо урдань тон адли үүлтэрэй, нэгэ уг гарбалтай хонид үсхэбэрилэгдэжэ байһан. Тэдэ шэрүүн нооһотой хонидые нарин нооһотой болгохо хүдэлмэри эдэ зонодо нэгэн доро захалһан түүхэтэй. Буряад орондо, Шэтын областьдо нэгэл үе сагта «Адуун шулуун» — «Юрөө», «Красный великан» — Борьёогой үүлтэртэ хонидой ажахынууд эмхидхэгдээ һэн. Хонидой үүлтэр хубилгаха, нарин нооһотой болгонэ үүлтэрэй хонидтой болоһон, Буряадай ажахынууд энээндэ бага зэргэ хожомдожо хүрөө. Энээндэ шалтагаанууд байһан гээшэ. Жэшээнь, Буряадай АССР-эй Борьёогой совхоз дайнай үедэ фронтын эрилтые хангаха зорилгоор нарин нооһото хонидые үсхэбэрилхээ болижо, шэрүүн нооһото һүрэгүүдые үдхэжэ захалһан юм. Эдэ бүгэдэ республика дотор нарин нооһото хонидой шэнжэ шанарые һайжаруулгада һаад хүргэһэниинь элитэ. Буряад орондо бии болгогдоһон нарин нооһото хонидые забайкальска үүлтэрэй нэгэ түхэл янзань гэхэ Гүрэнэй комиссиин хараһан ушар олоч жэлдэ хонидой үүлтэр һайжаруулгаар республикын селекционернүүд болон хонишодой хэһэн хүдэлмэриие, үдхэһэн хонидойнь шэнжэ шанарые заахашье доро даранагүй.

Харин иимэ түхэлэй гэжэ харгадахадаа комиссяар шалгагдаһан эдэ хонидой үүлтэр ба ашаг шэмэнь забайкальска үүлтэрэй эрилтэдэ хүрэхөөр ехэ болоо гэжэ тоологдоһон ушартай бшуу.

Хэрбээ буряад түхэлэй нарин нооһото гэжэ баталагдабал, забайкальска үүлтэр шэнэ һалаатай боложо һалбарха жэшээтэй. Энэмнай шэнэ үүлтэрэй саашадаа үдэсэдэ ехэ нүлөөтэй. Үүлтэр дотор олон һалаа, түхэл бии байхадаа, селекционернүүдэй ажа[...]

Шэтын областиин хонин [...] хуби заяанда ехэ удха [...] байха бшуу. Байгалай зү[...]лын эдэ хоёр зонынхид [...] баринишатажал һалаха байх[...] гэхэдэ, забайкальска нар[...] һото үүлтэрэй талаар түс[...] гэдэмэл совет байгуула[...] үүлтэр һайжаруулха хүд[...] харалсажа, зүбшэжэ байжа[...]ха, Буряад орондо, Шэт[...]ластьдо саашадаа нарин [...] хонин һүрэгүүдые улам [...]руулгада бодото туһаламжа[...] дэхэ байна. Мүн хони үсх[...]гөөр саг үргэлжэ дүй дү[...] халан абалсаха арга олго[...]шэ. Шэтын областьдо нар[...]һото үүлтэрэй хонидтой ту[...] болоһон хадаа үүлтэр [...]руулгын селекционно хү[...] гүнзэгыгөөр ябуулха тала[...]хи заводууд ехэ дүршэлт[...]хой. Тиимэһээ шэтынхи[...] дүршэлөө үргэнөөр да[...] Буряадай хонишод тэр[...] шудалжа, хэрэглэхэ байна.

Асуудал. Апробациин [...]алнуудые шэнжэлээд, нэ[...] байхадаа, Гүрэнэй комис[...] тобшолол хэжэ байна хаб?

Харюу. Буряад орондо [...] һайжаруулгын хүдэлмэри [...] һанай эсэстэ ашаг шэмэ [...] шэрүүн нооһотой хонидо[...]до ехэ нооһо үгэдэг нари[...]той нилээд олон хонин һү[...] болоод байна. Гол түлэб б[...] гарадаг эдэ һүрэгүүд бэеэр[...] ажахыда хэрэгтэй бүхы [...] шанартай, тэрэнээ саш[...]дөө хүсэдөөр дамжуулна.

Республика дотор бии б[...]доһон шэнэ түхэлэй хонид[...]кальска нарин нооһотой үү[...] хонидтой уг гарбалааараашы[...] һонойнгоо болон мяханайнг[...] нараашье, бэеынгээ түх[...] түхэреэн жэлдэ бэлшээрии[...]

МАРЗАН ШАРАВ — МНР-эй УРАН ЗУРААША

Монголой суута уран зурааша Марзан Шарав (1866—1939) уран зуралгаяа арадай хубисхалай урда тээ эхилhэн байна.

Монгол арадай хубисхалай ялалта тэрэнэй онсо бэлиг шадабарияа хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ нүлөө үзүүлээ. Шэнэ ажабайдалhаа урмашалан, зураашын шадабари улам хүгжэhэн байна. Уран зурааша хубисхалай hүүлдэхи бүтээлнүүд соогоо арад зоной баясал, алдарта жанжан баатарнуудые, социализмын түрүүшын ялалтануудые харуулна. Зурагуудынь гүнзэгы удха шанараараа онсо хэлбэритэй, олон янзын өнгөтэй байhаараа, үндэhэн уралгын шэнжэ маягаараа олоной анхарал татана.

Марзан Шарав түрэл арадайнгаа уран зуралгын үндэhэн маяг баримталан, искусствын болото шэглэлээр зоригжон, Монголой эртэ үеын уран бүтээлэй түүхэдэ шэнэ хуудаhа нээгээ. Юрын малшанай хүбүүн социалис Монголой бодото ёhо заншал баримталдаг уран зуралгын искусствын эхин hуури табигшань болоhон юм. Һүүлэй онуудай hүүлээр Марзан Шарав В. И. Ленинэй болон Д. Сүхэ-Баатарай портредүүдые, хубисхалда хабаатай плакадуудые болон бусад hайн hайн зурагуудые урлан бүтээhэн байна. Марзан Шаравай урлан бүтээхэ ажал ябуулгада «Ленинэй булигаршагүй hургаал» гэhэн зураг (1921 он) онсо hуури эзэлдэг. Уран зурааша дэлхэйн хүдэлмэришэн ангиин агууехэ вождь В. И. Ленинэй дүрые ехэ шадамартайгаар бүтээжэ шадаа. В. И. Ленинэй ухаатай хурса, улаан хараса, холо руу шэртэhэн нюдэнүүдынь, зааха урагшаа шэрдэhэн шанаануудынь, үндэр магнай болон түхэл шарайнь портрет дээрэ эли тодоор харуулагданхай.

Марзан Шаравай дүтынь нүхэр байhан, Улаан-Баатар хотын хэблэлэй комбинадай хүдэлмэришэн Дашцэбэг уран зураашатай амидыдань уулзадаг тухайгаа намда хөөрэбэ. Нэгэтэ Дашцэбэг уран зураашын нэгэ зурагай дээрэ харуулагдаhан хоёр улаан тугай, дэлхэйн бүмбэрсэгэй ямар удха шанартай байhан тухай hонирхолтойгоор тайлбарилhан.

Азиин гүрэнүүдэй уран зураашадай дундаhаа дэлхэйн хүдэлмэришэн ангиин агууехэ вождь В. И. Ленинэй дүрые монгол уран зурааша Марзан Шарав түрүүн урлан бүтээhэн юм.

Ш-Н. ЦЫДЕНЖАПОВ.

Монгол уран зурагай выставкэ нээгдэбэ

Ц. Сампиловай нэрэмжэтэ уран зурагай музейдэ уржадэр хүн зон олоор суглараа. Ушар юуб гэхэдэ, монгол уран зурагай выставкэ эндэ нээрэhэн байна.

— Соёл культурын, искусствын талаар СССР МНР хоёр жэл бүхэндэ харилсан туhалалсадаг юм. Манай ороной искусствын түлөөлэгшэд Монгол ошожо, тиихэдэ Монголой уран зураашад манайда ходо ерэжэ байдаг. Харин мүнөө Монголой мэдээжэ уран зураашад А. Сэнгэцохио Д. Гэбшху хоёрой уран бүтээлнүүдтэй танилсахамнай. Тус выставкэ хадаа Совет болон Монгол уран зураашадай бэе бэедээ ходо ябалсажа, дүй дүршэлдөө, бэлиг шадабаридаа hуралсажа, хани харилсаанай улам бэхижэжэ байhые гэршэлнэ гээшэ,— гэжэ Буряадай АССР-эй уран зураашадай холбооной правлениин түрүүлэгшэ С. Ринчинов выставкэ нээхэдээ онсо тэмдэглээ.

Хүнүүд таhалгануудта hубарилдан орожо, уран зураг бүхэниие нилээд удаан hонирхон харана. Хужарлан харамаар, hонирхон баясамаар бүтээлнүүд эндэ үнэхөөрөөшье олон.

МНР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша А. Сэнгэцохиогой «Д. Нацагдоржын дүрэ», «Сүхэ-Баатар Ленинтэй уулзаба», «Арадай баатар Чиндунжэв», «Сүхэ-Баатар Чойбалсантай уулзаба» болон бусад мэдээжэ зурагууд, мүн гар урлалай мастер Д. Гэбшху гэгшын уран бүтээлнүүд харагшадай анхарал татана.

— Буряадай ахамад уран зурааша Ц. Сампиловай зурагуудай выставкэ манай Улаан-Баатар хотодо боложо, монголшуудые ехэтэ hонирхуулаа бэлэй. Харин мүнөө улаан-үдынхидые уран зурагуудтайгаа түрүүшынхеэ танилсуулжа байhандаа бидэ угаа ехэ баяртайбди,— гэжэ МНР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша А. Сэнгэцохио хэлэнэ.

МАНАЙ КОРР.

Улаан-Үдэдэ МНР-эй номуудай арбан хоногто зорюулагдаhан выставкэ нээгдэhэн байна. Аха дүү Монголой Арадай Республикын уран зохёолшодой номуудаар манай ороной, илангаяа Буряад ороной уншагшад ехэтэ hонирходог байна. Выставкын нээгдэhэн эдэ үдэрнүүдтэ улаан-үдынхид эндэ олоороо ерэжэ, монгол номуудые hонирхон харана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: выставкын зал соо. Л. ХАЙДУРОВАЙ фото.

«ЭДИП ХААН»

ТЕАТР

МНР-эй Д. Нацагдоржын нэрэмжэтэ Гүрэнэй драмын театрай репертуар үнэхөөрөөшье hонирхолтой. Эртэ урда сагай грек драматург Софоклhоо эхилээд, мүнөө үеын авторнуудай зүжэгүүдые найруулан табиhаниинь өөрын онсо удхатай. Маяг хэлбэриин, байгуулалтын талаар нилээдхэн орёо хүшэр зохёолнуудые амжалтатайгаар табидаг байhыень энэнь эли бодо гэршэлнэ гээшэ.

Софоклой «Эдип хаан» гэжэ трагедиие табиhаниинь ехэ hайшаалтай. Хоёр мянган жэлэй саана болоhон үйлэ хэрэгтэй танилсанабди. Энэ зүжэгые режиссёрнууд В. М. Бейлис Ж. Батбаяр хоёр найруулан табиhан, шэмэглэл гоёолтыень МНР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша, Гүрэнэй шангай лауреат Л. Намхайцэрэн хэhэн байна. Гол рольдонь МНР-эй арадай артист, Гүрэнэй шангай лауреат Г. Гомбосүрэн наадаа.

Сценэ дээрэ хэрэлсыдэ адлирхуу түхеэрэлтэ харагдана. Бүри дээрэнь хаанай шэрээ табигдаhанхай. Хоёр талаархи ханань хара бүдөөр нэмэрэгдэнхэй, харахада нэгэл тиимэ аягүйшэг, сэдьхэл уйдан зобоходол гэнэ. Хубсаhа хунарынь тэрэ холын сагай байдалда тааруулагдажа оёгдонхой. Харанхышаг таhалга уруу сэнхир хүхэ, улаан, хүрин үнгэтэ гэрэл харбан орожо, сэдьхэл зобоомо үзэгдэлэй болохоо байhые эрхэ бэшэ hануулна. Сэхыень хэлэхэдэ, сценэ дээрэ үлүү юумэн оройдоо үгы, зүжэгэй гол түлэб удхые баримталан зохёогдонхой.

Грециин Пирейскэ театр манай орондо гастрольдо ерэхэдээ Софокл, Еврипид гэгшэдэй зүжэгүүдтэй совет хүнүүдые танилсуулжа, илангаяа хоорынь hайшаагдаа hэн. Тиихэдэ Д. Нацагдоржын нэрэмжэтэ драмын театр тэдэниие hажаангүй, онсо өөрын шиидхэбэри хэhэн байна. Бүхы зүжэг забhарлалгагүй үнгэрнэ, хүшэгэшье хаагданагүй. Бүмбэрсэг дэлхэйдэ алдаршаhан искусствын дээжые хүндэлжэ, ехэтэ сэгнэжэ байhанаа театр харуулна. Тиихэдэ Софокл миин лэ жиирэй автор бэшэ, харин бүхы зохёолнуудынь арад зоной шэмэг боложо тараа ха юм.

Ендэр дээрэ Эдип хаан — Г. Гомбосүрэн гарана. Арад зондоо, түшэмэл зарсанартаа хүндэтэй, сэхэ зантай хаан байгаа юм хаш даа. Хуурай hалхин үдэр бүри үлеэжэ, бүхы таряалангынь хосорно, адууhа мал туража, хүн зон зобожо захална. Эдип хаан гүрэнэй, арад зоной урда тон ехэ харюусалгатай байhанаа мэдэрнэ, тиимэhээ гай тодхорой шалтагаае элирүүлжэ ороно. Юрын хүнүүдтэй аали намдууханаар хөөрэлдэнэ, шадал зэргээрээ туhалхые найдуулна. Энэнь хадаа hонор мэргэн ухаатайень, уужам налгай сэдьхэлтэйень харуулна бшуу. Тиимэhээ огтошье мэгдэнэгүй.

Үнэхөөрөөшье мэгдэнэгүй. Хэды тиигэбшье Эдип хаан — Г. Гомбосүрэн өөртэйгөө хөөрэлдэхэ, сэдьхэлээ зобохо ушартай болоно. Бүхы юумые үни хада уридшалан хараhан, онсо өөрын тобшолол хэhэн байна. Энэ мэтые сэдьхэлэйнгээ hудалаар шүүжэ гаргаха болоно ха юм. Хэрэгтэй сагтань хуулирхажашье шадаха янзатай. Тиихэдээ Эдип сухалдажа, зандаржа, хашхаржа байнагүй. Худал хуурмаг юумэндэ дурагүй, оройдоо тэсэжэ ядана, гэхэтэй хамта бодото байдалые зүбөөр ойлгожо, тон зүб шиидхэбэри гаргахые оролдоно.

Зүжэгэй (трагедиин) удхаар бодохо болоо hаа, Эдип хаан «хамар дээрээ» сухалтай, зандаруу хүйтэн аашатай байха бэлэй. Тиин гэhээ бэлигтэй артист Г. Гомбосүрэн энэ талыень орхёод, арад зондонь, гүрэндэнь хэрэгтэй асуудалаар hонирхожо байhыень онсо тэмдэглэн зураглана. Эдип хаанай hонирхоогүй юумэн гэжэ үгы.

Сэхыень хэлэхэдэ, шэмэглэл гоёолто, мүн зүжэгэй бусадшье рольнуудта наадалсаhан артистнар Эдип хаанай түхэл шэнжые, абари зангые бүришье ойлгосотой, тодо хурса болголсоно. Үзэгдэл, үйлэ бүхэниинь даамай зохидоор, одоо хараhайб гэмээр хүгжэнэ. Сценын хажуу талада хоёр хүн зогсонхой, айжа абиртажа байhан янзатай барабан сохино. Барабанщигуудай рольдо артистнар С. Бужгар, Ч. Ойдов гэгшэд. Улаан гэрэл тэдэнэй нюурые харбан толотуулжа, нэгэл тиимэ өөдэгүй муу юумэнэй гэхэ гү, али жэгшүүритэй байдалай тохёолдохоо байhые hануулна.

Ганса өөртэнь мэдээжэ гэхэ гү, али сэдьхэлыень зобоожо байhан нэгэ жэгтэй нюуса мэдэхэ болотороо Эдип хаан юу хээ hайса үзэнэ. Теэд тэрэ нюусань хайшан гэжэ таагдахаб, ямар байхаб? Эдип хаан hайса мэдэнэгүй. Мэдэн гэхэдээ, хаан тэсэнэгүй, нюдөө хадхажа, hохор болошоно. Хани нүхэртөө үнэн сэхэ байhанаа мэдэрhэн Иокаста (артистка С. Сэлэнгэ) гэжэ hамганиинь бэеэ хардажа үхэхэ юм. Үнэн юумэ элирүүлхын тула бүхы сэдьхэлhээ тэмсэхэ гээшэ иимэл даа. Үзэгдэл, үйлэ бүхэнэй хүгжэхэ тума Эдип хаанай образ тобойн гарана.

Эдип үнэхөөрөөшье урагшагүйдөө. Хэды зобоошье hаа, хүн гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэеэ алдаагүй, олоной хэрэгэй түлөө тэмсээ ха юм. Гомбосүрэнэй Эдип хаан хэзээдэшье мартагдахагүй.

Зүжэгэй бусад рольнуудта наадаhан артистнар мүн баhа тодо хурса образуудые харуулаа. Жэшээнь, артистнар Л. Мямсүрэн (Жрец), З. Шагдаржав (Креонт), С. Сэлэнгэ (Иокаста), З. Нүрэв (Тэресий), М. Цолмонбаатар (Вестник) болон МНР-эй арадай артистнар Б. Нүрэв (домочадец), Д. Дамдинсүрэн (малшан) гэгшэд жэншэдгүй hайнаар наадажа, гол геройн түхэл шэнжые бүришье удхатай болгоно.

Ниитэлэн хэлэхэдэ, МНР-эй Д. Нацагдоржын нэрэмжэтэ Гүрэнэй драмын театрай табиhан «Эдип хаан» гэжэ зүжэг харагшадые баясуулжа, саашадаа бүришье амжалтатай ябахыень гэршэлнэ.

А. ПОЛИТОВ,
Буряадай ниитын эрдэмэй институдай хүдэлмэрилэгшэ.

Соёлой хоёр жэлэй добтолго

НЮУР ШАРАЙГАА ШЭНЭЛНЭ

Инзагата Зэдын аймагай ехэнүүд тосхонуудай нэгэн юм. Һүүлэй хэдэн жэлэй туршада тэрэ нилээд үргэн болоо, шэнэ гэрнүүд олошороо, тарималнуудынь үдхэрнэ.

Республика доторнай хоёр жэлэй соёлой добтолгын соносхогдохотой хамта инзагатынхид мүн лэ өөрынгөө уялга ниитынгээ суглаан дээрээ абаа hэн. Тэрээн соонь ажахын, ажаhуудалай, соёлой эмхи зургаануудай шэнэ шэнэ барилганууд, үйлсэнүүдые үзэмжэтэй болгохо талаар хэмжээ ябуулганууд олон хараалагдаа hэн. Эдэ бүгэдые ажалшадай депутадуудай Инзагатын сомоной Совет, колхозой правлени ба партком хүтэлбэри болгон абажа, түсэблэгдэhэн ажалнуудые бэелүүлжэ эхилhэн байна. Тиихэдээ али бүхы барилгануудаа түб hууринайнгаа шэнэлэгдэхэ түсэбэй ёhоор хэдэг. Энэ түсэбтэй колхознигууд булта танилсанхай. Ямар нэгэн барилга үмсэдөө хэхэдээ, үгышье hаа гэр бодхооходоо, тэрэнээ ниитын суглаагаар баталагдаhан түсэбтээ тааруулдаг. Тиихэ мүртөө өөрынгөө hанаhан, өөрынгөө зураhан чертёж хэрэглэхэ аргатай байдаг юм.

Жэшээнь, hургуулиин байшангhаа холо бэшэхэн хоёр дабхар шэнэ гэр харагдана. Тэрэ оршон тойронхи барилгадаа ехэ hонор дүрэ оруулдаг. Авторынь колхозой электрик Дашижап Раднаев юм. Өөрынь чертёжоор баригдаhан энэ гэр соонь бүлэнэрынь ажаhуудаг. Раднаевтанhаа нилээд зайтайхан газарта олон хүүгэдэй эхэ Елизавета Найдановна Бальчиновагай томо сагаан шэнэ гэр аржыха. Тиихэдэ hаяшаг олон таhалгатай шэнэ гэр колхозник Нима Хандажапович Цырендоржиевай бүлэ барижа ороо юм. Эдэ нүхэдтэ адли өөhэдын шэнэ гэрнүүдтэй болошо байhан зон Инзагатада угаа олон. Эдэ бүгэдын ашаар тосхондо муудаhан, хуушан гэрнүүд оройдоо үгы болоо. Үйлсэнүүдынь үргэн, телеграфна столбнуудынь үндэр, тосхон гэрэлтүүлэгдэнэ.

Һүүлэй хоёр жэлэй барилга абаад харая. Энэ үе соо гол түлэб ажаhуудалай. соёлой барилга ехэ хэгдээ. Колхозой хүсөөр 11 шэнэ гэр бодхоогдоо, мүн хүн зоной ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангаха талаар ехэ юумэн хэгдэhэн байна. Үнгэрэгшэ жэл 80 үхибүүнэй байха интернат колхозой хүсөөр баригдаа hэн, мүн шэнэ мельницэ ашаглагдаа. Соёлой байшан, колхозой конторо, сомсоведэй гэр болон ниитын бусад байшангууд заhабарилагдаhан байха юм.

Тэрээнhээ гадна «Коммунизм» колхоз ажахын барилгада ехэ анхаралаа хандуулдаг. Полевой стан, фермэнүүд гэхэ мэтэ хүн зоной хүдэлдэг бусад газарнуудта мүн лэ барилга хэгдэнэ гээшэ. Юhэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлэй эхеэр hүнэй фермэнүүд дээрэ хэдэн шэнэ гэр ашаглалгада үгтөө, хуушан гэрнүүд заhабарилагдана, газаагуурхинь сэбэрлэгдэнэ. Энэ хүдэлмэри саашадаашье үргэлжэлүүлэгдэхэ. Жэшээнь, МСО-гой барилгашад 20 хүнэй нэгэ доро угааха бани дүүргэжэ байнхай. Тиихэдэ жэлэй хоёрдохи хахадта хүн зоной ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангаха комбинадай байшан ашаглалгада үгтэхэнь. Тэрээн соо столово, парикмахерска, фотографи, оёдолой цех нээгдэхэ юм.

«Коммунизм» колхозой соёлой байшангые Зэдын эгээл hайхан, томо барилгануудай нэгэн гэжэ зон хэлсэдэг. Тэрэнэй капитальна заhабарилгада колхоз арбан мянган түхэриг hомолоод, ехэ ажал ябуулжа захалаа. Соёлой энэ байшангай газааhаа эхилээд лэ Инзагатын сэсэрлиг — таримал модод захалдаг юм. Гансахан энэ үнгэрөөшэ хабар hургуулиин газаагуур, үйлсэнүүдтэ, палисаднигууд соогуур, ниитын бусад гэрнүүдэй газаагуур 1.100 модон, сэсэгтэ элдэб hөөг hуулгагдаа. Эдэ тарималнууд булта хорёологдоо. Хамта дээрэ 5 мянган штакетник гаргашалагдаhан байна.

Иигэжэ Зэдын аймагай «Коммунизм» колхозой түб жэл бүри нюур шарайгаа hэргээжэ, болбосон түхэлтэй боложо байнхай. Республика дотор соносхогдоhон хоёр жэлэй соёлой добтолго эндэ урагшатай ябана гэхэдэ алдуу болохогүй.

В. БАШАРОВ.

…НООҺОТО ХОНИДЫЕ ҮСХЭБЭРИЛХЭ ТУХАЙ

…р забайкальска үүлтэрэй …ын хонидhоо бага зэргэ илгаа…

Тиимэhээ иимэ буряад түхэлэй …д ашаг шэмэ ехэтэй байхын… хажуугаар, үүлтэр hайжа… …уха талаараа ехэ сэнтэй бай… …забайкальска нарин ноохото …тэрэй амяраа нэгэ hалаань …оно гээшэ. Энэ түхэлэй хо… …забайкальска үүлтэрэй бусад …лэй хусануудтай адли хэрэг…жэ, республикын колхоз, …озуудай хонин hүрэгүүдые …адаа нарин, hайн ноохотой …ходо нүлөөлхэ байна.

…уряад орондо шэнэ түхэлэй …хонидой олошоржо, хонин …г дотор горитой hуури эзэл… …айhыень, мүн ашаг шэмэ ехэ… …айhыень, тэрэнээ хойшонхи …е хүсэдөөр дамжуулдаг бай… …ь харалсажа, Гүрэнэй комис… …байкальска үүлтэр дотор шэ… …түхэлэй — «Буряад түхэлэй …кальска үүлтэрэй нарин ноо… …о хонид» бии болоо гэжэ тоо… …о. Апробациин бүхы материал… …н иимэ тобшолол хэхэ арга ол… …эн байна. Манай комисси энэ …риалаа бүхыдэнь СССР-эй …ое ажахын министерствын на… …техническэ соведэй болон …СР-эй Хүдөө ажахын министер… …ын коллегиин үзэмжэдэ, бата… …ада дамжуулха юм.

…суудал. Иимэ шэнэ түхэлэй … олон хонид байба гээшэб?

…рюу. Бүхыдөө зургаан ажа… …а ябажа, хонидыень шэнжэл… …харахан байнабди. Мүнөө …э эдэ ажахынуудта түлгэдтэеэ …та 30 мянган иимэ түхэлэй хо… … бии.

…суудал. Хонидой ашаг шэмэнь …бэ?

…рюу. Хонид ноохо хайша… …ыхын урда тээ шалган хараг… Энэ жэлдэ хайшалагдажа аб… …н ноохониинь бага хожомоор… … мэдээжэ болохо. Мүнөө дээ… … урда жэлнүүдэй дүнгөөр хэ… …э болохо. Жэшээнь, 1971 ондо хэгдэhэн шэнжэлэлгын ёhоор иимэ дүн харагдаа: хусанууд дундаа зэргээр 9,9 килограмм нооhо үгэнэ. Эрхимүүдынь 16 килограмм, адагынь 7 килограмм ноохотой. Эрэ түлгэ 6,4 килограмм (эрхимынь 11,1, адагынь 4,8 килограмм) нооhо үгөө. Эхэ хонинhоо 5,2 килограмм (эрхимынь 5,2, адагынь 3,6 килограмм) нооhон гараа. Зуhаг эхэ хонинhоо 4,9 килограмм (эрхимынь 7,8, адагынь 2,7 килограмм) абтаhан байна. Эмэ түлгэhөө 4,1 кг. (эрхимынь 6,1, адагынь 2,6 килограмм) нооhон гараа.

Тиимэhээ иимэ түхэлэй хонидой нооhонойнь гараса забайкальска үүлтэрэй нэгэдэхи классай шанарай эгээн доодо эрилтэ хангана. Зүгөөр хусанууд, эрэ түлгэнүүд, мүн зуhаг болон түлгэ хонид нооhо гаралгаараа энэ эрилтэhээ 18—20 процент дээгүүр байгаа.

Корреспондент. Нима Дамдинович, комиссиин хүдэлhэн ажахынуудай хонин hүрэгэй шэнжэ шанар тухай хөөрэжэ үгэхыетнай гуйнаб.

Комиссиин түрүүлэгшэ. Гүрэнэй комиссиин шалгаhан зургаан ажахыда 1972 оной эхиндэ 152,5 мянган хонид бии байгаа. Эгээн олон хонин Борьёогой совхоздо — 35,8 мянган толгой, Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо — 37,5 мянган, Зэдын аймагай «Коммунизм» колхоздо — 42,5 мянган хонин тоологдоо. 1971 ондо хонин бүриhөө абтаhан нооhыень зачётно шэгнүүрээр абажа үзэхэдэ, Борьёогой совхоздо — 4,78, килограмм, Загаhатын совхоздо — 3,97, Ивалгын ОПХ-да — 5,0, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо — 4,23 килограмм, Бэшүүрэй «Победа» колхоздо — 4,3 килограмм, «Коммунизм» колхоздо — 4,7 килограмм байгаа.

Гурбан жэлэй туршада (1969—1971 онуудта) жэлэй эхиндэ бии байhан хонин бүридэ иимэ сэбэр олзо абтаа гэбэл: Борьёогой совхоздо — 10 түхэриг 06 мүнгэ, Загаhатын совхоздо — 7 түхэриг 00 мүнгэ, Ивалгын ОПХ-да — 12 түхэриг 45 мүнгэ, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо — 10 түхэриг 08 мүнгэ, «Победа» колхоздо — 8 түхэриг 03 мүнгэ болоо. Зүгөөр республика дотор дунда зэргээр хонин бүриhөө энэ үедэ 5 түхэриг 54 мүнгэ сэбэр олзо абтаhан байха юм.

Ажахы бүхэнөөр абажа үзэбэл, Ивалгын ОПХ-гай хонид үүлтэрэйнгээ талаар ехэ hонирхолтой байба. Эндэхи хонид ашаг шэмэ ехэтэй. Зүгөөр Ивалгын ОПХ-гай республикын хүдөө ажахын туршалгын станциин шэнжэлэлгэ хэдэг ажахы байhыень хараадаа абажа, комисси тэрээндэ бүри дээгүүр, шанга эрилтэтэйгээр хандаа. Юуб гэхэдэ, ОПХ республикын ажахынуудта хонидой үүлтэр hайжаруулгада ехэ үүргэ дүүргэхэ уялгатай.

Загаhатын совхозой хонид ута сагаан нооhотой, зунгаг багатайшаг гэжэ шэнжэлэгдээ. Хонидынь набтаршаг бэетэйнүүд хадаа мүн лэ hонирхолтой. Зарим хонидынь шэнгэн нооhотой, илангаяа гүзээн талаараа. Саашадаа энэ совхозойхид хонидойнгоо нооhоной утые, сагаан зунгагые үлөөжэ, нооhыень үдхэрүүлхэ, хонидой бэеые томо болгохо гэжэ оролдохо ушартай.

«Победа» колхоздо угаа нарин, hайн нооhо ехээр үгэдэг hүрэгүүд бии болонхой. Эдэ хонидой нооhон меринос түхэлтэй, барихада зөөлэхэн, ялагар, сайбар сагаан зунгагтай байна. Энэ hүрэгэй хусануудые республикын холимог үүлтэрэй хонидой нооhоной шанар hайжаруулгада хэрэглэхээр байна. Зүгөөр энэ колхозой хонидой бэень багашаг, яhанайнь хүнгэншэг байhые хараада абажа, тэдэниие хэрэглэхэ газараа уридшалан тодорхойлхо шухала.

Үүлтэрэйнгээ шанараар hайн байбашье, энэ колхозой хонидойнь үсөөн байhые хараада абажа, колхозой хүтэлбэрилэгшэд хонидоо олошоруулха, үбhэ тэжээлээр hайса хангаха хэмжээнүүдые хараалха, бэелүүлхэ байгаа гэжэ hанагдана.

Карл Марксын нэрэмжэтэ болон «Коммунизм» колхозуудта, Борьёогой совхоздо хонидынь забайкальска үүлтэрэй хонидтой адлирхуу байна. Олонхи хонидынь үдхэн нооhотой, гүзээн талаараашье hайн нооhотой байна. Энэ талаараа Борьёогой совхозой, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хонид илангаяа шалгарна. Эдэ хонидой нооhон утаараа, бүхөөрөө, олон бусадшье шанараараа меринос нооhон шэнги байна. Мүн малайнь бэешье томо, шэрхи юм. Иимэ хонидые Байгал шадарай баруун хойто талын бэлшээритэй газарта үдхэхэдэ зохид гээшэ.

Эгээн hүүлдэ үшөө иимэ нэгэ ажаглалта хэхээр. Үүлтэртэ хонидой бүхы ажахынуудта зоотехническэ тоо бүридхэл болон документ зохёолгые жэшээтэ hайнаар табиха, илангаяа хусануудай шанарые сэгнэлгэдэ, ямар шанартай түл тэдэнhээ абтанаб гэhэн асуудалда онсо анхарал табихаар. Искусственна үрэжүүлгын станцинууд, племстанцинуудта гансал hайнаар шалгагдаhан, ямар шанартай түл үгэдэгынь мэдэгдэhэн лэ хусануудые бариха хэрэгтэй. Эдэ хусануудые ямар зорилготойгоор хэрэглэхэ байhанаа hайса мэдэхэ ушартай. Ямар hүрэгтэ али хусын үрэ хэрэглэхэ асуудал шиидхэхэ үедэ ажахынуудай бонитёрнууд болон селекционернүүд, эдэ станцинуудай мэргэжэлтэд хабаадаха ушартай.

Мүн богонихон болзорто үүлтэртэ хонидой ажахы бүхэндэ үүлтэр hайжаруулгын селекционно хүдэлмэриин түсэб табижа дүүргэхэ шухала.

НОВГОРОДСКО ОБЛАСТЬ. **СССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойе угтуулан, «Красный фарфорист» заводой коллектив жэлэй эхиндэ түсэбhөө гадуур амhарта гаргаха гэhэн уялгаяа хоёр дахин үлүүлэн дүүргээ.**

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. И. Бражкина (наада захадань) В. М. Афатурова гэгшэд табагуудые нилган табижа байнад.

ТАСС-ай фотохронико.

ЛИТОВСКО ССР. **Каунасай радиозаводто «Шилялис-401» түхэлэй портативна шэнэ телевизор бэлдэгдэнэ. Диагоналяараа 16 сантиметр үргэн экрантай. Переменнэ тогой сетьhээ, портативна аккумулятор, автомашинын аккумуляторhаа телевизор хүдэлхэ. Тэрэ оройдоо 3,5 килограмм шэгнүүртэй.**

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: уран зурааша-конструктор В. Бальчюнене «Шилялис-401» телевизор хаража байна.

ТАСС-ай фотохронико.

АРАДАЙ ХЭРЭГЛЭЛЭЙ ШЭНЭ БАРААН

УХАА-ТОЛГОЙН АРШААНДА

Ажалша совет хүн бүхэн амарха эрхэтэй. Арад зонойнгоо ажабайдалые улам саашань һайжаруулхын түлөө саг үргэлжэ тэмсэжэ байдаг. Коммунис парти, засаг түрэмнай ажалшадые зохидоор амаруулха хэрэгтэ хододоо анхарал табижа байдаг. Совет хүнэй мэдэлдэ гоё һайнаар түхеэрэгдэһэн санатори, амаралтын гэрнүүд, пансионадууд бии.

Гүрэнэй, профсоюзна эмхинүүдэй мэдэлдэ байһан амаралтын газарнуудһаа гадна, хүдөө нютагуудаар һүүлэй үедэ колхозуудай амаралтын гэрнүүд баригдажа, тэндэ колхозой гэшүүд олоороо амардаг болонхой.

Улаан-Үдын аймагай «Коммунизм» колхозой гэшүүд өөһэдынгөө амаралтын гэртэй болоһоор үнинэй. Түрүүн Хухэдэй нуурай эрьедэхи үзэсхэлэн һайхан газарта амаралтын байшан түхеэрэгдэһэн байгаа. Һүүлээрнь Ухаа-Толгойн аршаанай уһанай шанарайнь элирүүлэгдэхэдэ, тэндэ амарха корпус, столово, ваннада орохо гэр, мүн бусад хэрэгтэй барилганууд бодхоогдоһон юм.

Олзон нютагһаа хойшоо хэдэн модоной газарта ой тайга, хада уулын дунда Ухаа-Толгойн аршаан бурьялан гаража байдаг. Эндэхи зон үни урданһаа эндэ ерэжэ, зунай сагта амардаг, бэеэ эмшэлдэг һэн.

Амаралтын энэ гэр июниин хахадһаа июлиин хахад болотор хүдэлдэг гуримтай. Түрүүшын арбан хоногто гол түлэб колхозой хонишод амараад, ноопэ хайшалалгадаа гаранхай. Мүнөө механизаторнууд, мүн бусад сүлөөтэйшүүл, хамтадаа 24 хүн эндэ амаржа байна. Үбһэндэ орохо болотор үшөө нэгэ бүлэг зон амарха юм.

Колхозой правлени, партийна организаци амаржа байгшадай культурна болон ажабайдалай эрилтые хүсэдөөр хангахын тула ехэ оролдолго гаргана. Агнаг һайхан агаарта аятай зохидоор амарһан хүнүүд түрэл колхозойнгоо ажалда үрэ ехэтэйгээр хүдэлдэг байна.

— Би Цыбик-Ханда нүхэртэеэ амаржа байнаб. Эндэ һайнаар амарха бүхы арга боломжо бии. Эдеэ хоол амтатайгаар бэлдэгдэнэ, — гэжэ механизатор Бальжинима Гармаевич Пурбуев **(зураг дээрэ)** хөөрэнэ.

Энээндэ Бимба Ранжурович Гэндуновай хубита ехэ юм. Тэрэ амаралтын байшанине даажа байхаһаа гадна, өөрөө эдеэ хоол буйлуулна, ваннануудай уһа халаажа бэлдэнэ.

Тиимэһээ хүнүүдэй амаржа байха үедэ Бимба Ранжурович ашагүйхэн хүлэржэ гарадаг юм. Зохид һайнаар амарһан хүнүүд тэрээндэ баясхалан хүргэжэ бусадаг.

Харин Бальжинима Пурбуев 25 жэлэй хугасаада машина, техникэтэй холбоотой ажалда хүдэлнэ. Багаһаа хойшо түмэр түдэгэдэ дуратай хүбүүн механизаторай мэргэжэл шэлэжэ абаа бшуу. Шударгы бэрхэ ажалайнгаа түлөө Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн баярай медаляар шагнагдаа һэн. Дуршэлтэй механизатор энэ жэлдэ 170 га кукуруза һуулгаад, хани нүхэртэсэ харууһалжа байнхай. Тэдэнэр нёдондо гектарһаа 100 гаран центнер ногоон тэжээл абаһан юм.

Тракторна бригадын бригадирай туһалагша Дабаадай Жамсаранов, тракторист-комбайнер Володя Цыренжапов болон бусад сүлөөтэй сагаа муу бэшээр үнгэргэнэ. Биллиардаар гү, али шатараар шанга тулалдаан эндэ болоһо байдаг.

Базар-Дари Аюшеева үнинэй мал ажалда ябана. Оло дахин магтаал шанда хүртэһэн байха. Тэрэ мүнөө жэл 40 тугал харууһална.

Урдань түрэл колхоздоо эршэтэй һайнаар ажаллажа, амаралтада гараһан хүгшэд, үбгэдшье эндэ бии. Тэдэнэр уужам, һаруул таһалгануудта соо байрланхай.

Амаралтын байшангай хажуугаар колхозой гэшүүд өөһэдынгөө бишыхан гэрнүүдые барижа эхилээ. Тэдэнэй бүлэнэр эндэ ерэжэ, сүлөөтэй сагтаа амардаг болонхой...

Ухаа-Толгойн аршаанда мүнөө хүн зон олон, хүхюун зугаатай...

А. БАДАЕВ.

СПОРТ — СПОРТ — СПОРТ

ШАТАР

ДАХИНАА МҮНГЭН, МҮНГЭН, МҮНГЭН...

Б. СПАССКИЙ.

РЕЙКЬЯВИК. (ТАСС-ай тусхай корр.). Шатараар дэлхэйн түрүү һуури эзэлхые хүсэгшэдэй наадан͏ай эхилхэ сагай ойртохо тума тэрэниие харуулха журналистнууд ехээр һанаата болоно. Дэлхэйн чемпион болохо һанаатай Р. Фишерэй мүнгэнтэй холбоотой эрилтэнүүдые хэһэнһээ уламжалан, хэзээшье үзэгдөөгүй ушар байдал тохёолдоо һэн, мүнөө хэблэлэйхидтэ баһал хэсүү ушар тохёолдоод байна. Спортын мүрысөөнэй түүхэ урдань хэзээшье нимэ ехэ һаад тойбонууд хэблэлэй түлөөлэгшэдтэ ушараагүй юм.

Мүрысөөнэй ябасые «элдэб аргаар харуулха» эрхэ, тэрэ тоодо телевизионно дамжуулга хэхэ, фильм буулгаха, зал соо фото-зураг буулгаха хизаарлалтагүй эрхэ олгоһон контракт Америкын «Честер фокс энд компани инкорпорейтед» гэжэ фирмэ наада эмхидхэгшэдтэй баталаа. «Честер фокс» гэдэгэй эзэн съемконуудые хэхэ зүбшөөл (өөртөө ашагтайгаар ааб даа) телевизионно компанинуудта, хэблэлэй газарнуудта худалдана.

Наадан͏ай ябадалнуудые түрүүшын ээлжээндэ дамжуулха эрхэ худалдагдаа гээд мэдээсэгдээ һэн (хэзээшье үзэгдөө дуулдаагүй ушар болоно!) Наадан͏ай бүхы үе соо өөһэдынгөө мэдээсэлнүүдые оройдоо гурба дахин дамжуулха эрхэ журналистнуудта үгтэхэ юм ха. Энээнһээ оло дахин дамжуулха гэжэ оролдоһоной дэмы. Юундэб гэхэдэ, наадан͏ай болохо газартахи Выставкэнүүдэй ордон соо хэблэлэйхидтэ зорюулжа оройдоо гансахан телефон табигданхай. Тэрэнэй дэргэдэ али тухай ехэ үрдилдөөнэй болохо байһые ойлгоно бэзэт! Наада эмхидхэгшэд энээн тушаа юун гэжэ бодоно ааб?

Р. ФИШЕР.

Бүхы дэлхэй дээрэхи олон миллион зон наадан͏ай ябасые ехэтэ һонирхон адаглаха байна бшуу!

Шатарай наадада хабаадаха үедөө олзо ехээр олохо гэжэ шунан шармайһан Р. Фишерэй эрмэлзэл баяжахын хойноһоо заримашуулай шунахайрха оршон байдал үүсхээ. Томохон зууша амандаа оруулхын хойноһоо зарим нэгэнэй шунахайралга спортын мүрысөө тунхаглалгын юрэнхы гурим ба заншалнуудые эбдэхэ ябадал тохёолдуулна.

ФУТБОЛ

5:1-нэй ХАРЮУ—3:1

Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонодо наададаг футболистнуудай дунда уржа үдэшэлэн ээлжээтэ уулзалганууд үнгэргэгдэбэ. Тэдэнэй нэгэ уулзалга — манай «Сэлэнгэ», Красноярскын «Автомобилист» командануудай хоорондо үнгэргэгдэһэн наадан нимэ тоотойгоор дүүрэһэн байна.

Жэл бүхэндэ зоно соогоо түрүү һуури эзэлхын түлөө хоорондоо шанга тулалдаатай, һайн добтолготой наада үнгэргэдэг хоёр командын футболистнуудай үнгэрһэн жэлнүүдэй наада хаража үзэхэдэ, «Сэлэнгэ» командынхид һайнаар, булюу бэрхээр наададагаараа шалгардаг байһан. Харин энэ жэлэйнгээ түрүүшын наадануудһаа эхилжэ, «Сэлэнгын» футболистнууд «будэржэ» захалхадаа, эдэнэртээ 5:1 гэһэн тоотойгоор тээсгэнэй шүүгдэшөөд ерээ һааб даа.

Уржа үдэшэлэн стадион дээрэ суглараһан футболдо дуратайшуул «Наадан хэр зэргээр үнгэрхэнь хаб. Манай командын футболистнууд алдаһан харюугаа абажа шадаха ха гү?» гэһэн асуудалда тоб гэмэ харюу наадан͏ай эхилхэһээ урид үгэжэ шадахашьегүй байгаа. Юуб гэхэдэ, айлшаар ерэһэн «Автомобилист» мүрысөөнэй таблицада 15 очкотой болонхой, табадахи һуури эзэлжэ ябаһан. Харин манай «Сэлэнгэ» һүүлшын һууринуудай нэгэндэ гараад ябана ха юм.

Хоёр командын футболистнуудай хоорондо эхилһэн наадан͏ай түрүүшын хахад дээрэ дурсагдаһан асуудалда тобоймо харюу үгөө бшуу. Манай «Сэлэнгэ» командын футболистнууд наадан͏ай эхилэмсээр талмайн тэг дундаһаа, хоёр захааранышье наадахадаа айлшадһаа булюу, шадамар бэрхэ байһанаа харуулжа, урда жэлнүүдтэ һайнаар, эмхи гуримтайгаар наададагтаа адляар добтолжо мэдэбэ ха юм. Эндэ добтологшод Николай Дорофеев, Сергей Котельников, Владимир Лобода, хамгаалагшад Николай Высоцкий, Виктор Чикачев болон бусад гоё һайн добтолго, хамгаалга хэжэ байгаад, айлшадаа мэгдэхээнэ, тухашаруулнашье. Наадан͏ай эхилһээр 33-дахи минутын ябажа байхада, хамгаалагша Виктор Чикачев арба нэгэ метрэй ялын бүмбэгэ сохиходоо, тоо нээжэрхёо. Энээнэй удаа хоёрхон минутын үнгэрөөшьегүй байтар Николай Дорофеев айлшадайнгаа ворота руу хоёрдохи бүмбэгэ сохижо оруулба...

Наадан͏ай хоёрдохи хахадай эхилээд ябахада, манай хамгаалагшадай нэгэн бүмбэгэ гараараа дайража, 11 метрэй ялын бүмбэгэ өөрынгөө ворота руу сохюулха болоно. Айлшад бэлэн бүмбэгэ сохижо, наадан͏айнгаа тоо 2:1 болгобо. «Сэлэнгын» футболистнууд добтолгоёо үшөө эмхи гуримтай болгожо ороходоо, айлшадаа яһала мэгдэхээхэ юм.

Наадан͏ай эхилһээр 75 минута үнгэржэ ябана. Эндэ ээлжээтэ добтолгодо ороһон Улаан-Үдын футболистнууд үшөө нэгэ бүмбэгэ айлшадайнгаа ворота руу оруулжа, уулзалгынгаа тоо 3:1 болгожорхибо...

Нигэжэ гоё һайханаар наадаһан «Сэлэнгэ» командын футболистнууд харюугаа абажашье, наадажашье шадаха байһанаа харуулаа.

«Сэлэнгэ» командын футболистнууд һайнаар наададаг командануудтай уулзахадаа яһала бэрхээр тулалдажа гарадаг гэжэ футболдо дуратайшуулда мэдээжэ. Тиимэһээ наадан͏ай хоёрдохи хахадай дүүрэтэр үлэһэн уулзалгануудтаа һайнаар наадажа гараха бэзэ гэжэ һанагдана. Саанамнай үшөө дүрбэн уулзалга үлэнхэй ха юм. Эндэ манай футболистнууд хамаг хүсэ шадалаа элсүүлжэ, айлшаар ерэһэн командануудаа шүүжэ гараал һаа, мүрысөөнэй таблицада дундуурхи һуури эзэлхэ болоно бшуу.

Удаадахи наадан манай стадион дээрэ июлиин 14-дэ үнгэргэгдэхэ. Айлшаар Владивостогой «Луч» команда ерэхэ болонхой.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

МАНАЙ СПОРТСМЕНҮҮД ТҮРҮҮЛБЭ

Калуга хотодо «Ажалай резервын» спортсменүүд сугларжа, Россин Федерациин түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөө. Энэ мүрысөөндэ 16 городой команда хабаадалсаһан байна. Манай республикаһаа мүрысөөндэ хабаадалсаһан спортсменүүд эрхим амжалтатай ябажа ерэбэ. Жэшээнь, хурдаар гүйдэг Рафис Якупов мүрысөөнэй түрүүшын үдэр 5000 метрэй зайда урилдахадаа, тэрэнээ 14 минута 49.2 секунда соо гаталжа, түрүү һуури эзэлһэн байна. Тиихэдэ манай эдир урилдаашан Боркин хоёрдохи һуури эзэлһэн байха юм. Урилдаанай үедэ бороотойшье һаань, манай республикын суглуулагдамал командын гэшүүд түрүү һуури эзэлһэн байха юм.

Үглөөдэрынь 10.000 метрэй зайда урилдаанай үнгэргэгдэхэдэ, һүүдэр газарта 30 градус дулаан болоһон байгаа. Тиигээшье һаань, манай Якупов бултанһаа түрүүлэн ерэжэ, финишэй лентэ таһалһан байна.

Мүрысөөнэй дүн гаргахада, манай республикын «Ажалай резервын» суглуулагдамал команда зургаадахи һуури эзэлээ.

Б. МИРОМАНОВ.

СПОРТ — СПОРТ — СПОРТ — СПОРТ — СПОРТ

РЕСПУБЛИКЫН ЭКРАНУУДТА

Июль һара соо республикымнай кинотеатрнуудай, хүдөө нютагуудай клубуудай экрануудта хэдэн шэнэ фильмүүд табигдаха байна. Тэдэнэй дундаһаа үргэн формадтай үнгэтэ **«Русское поле»** гэжэ Мосфильм» студиин буулгаһан фильм онсолон тэмдэглэмээр. Фильмын сценариин автор Михаил Алексеев, режиссерынь — Николай Москаленко.

Энэ фильмын үйлэнь колхозой тарялан дээрэ болоно. Фильм соо Волго шадарай үзэсхэлэнтэ һайхан байгаали тухай хэлэгдэнэ бэшэ. Мүнөө үеын хүдөө нютаг, тэндэхи хүнүүд тухай тодорхойгоор фильм соо хөөрэгдэнэ. Тиимэһээ энэмнай тарялашанай хүнгэн бэшэ хүдэлмэриие магтан дуулаһан гимн болоно гээшэ.

Тус фильмын гол героиня Федосья Угрюмовагай ролиие РСФСР-эй арадай артистка Нонна Мордюкова шадамар бэрхээр гүйсэдхэһэн байна. Мария Соловьевагай ролиие РСФСР-эй арадай артистка Инна Макарова наадана.

Нонна Мордюкова Инна Макарова хоёр сугтаа һураһан нүхэд. Һүүлээрнь «Залуу гварди» гэжэ фильмдэ наадаа һэн. Н. Мордюкова Владимир Тихонов гэжэ актер хүбүүтэй. Тэрэнь «Залуушуул» ба бусад фильмүүдтэ наадаһан байна. «Русское поле» гэжэ фильм соо Владимир Ф. Угрюмовагай Филипп гэжэ хүбүүнэй рольдо наадана. Инна Макарова Наталья Бондарчук гэжэ баһал актриса басагатай.

«Русское поле» гэжэ фильм Горьковско областиин Безводная, Зименки тосхонуудта, Урда Ураалда буулгагдаа. Үбэлэй үедэ болоһон үйлэ хэрэгүүдынь Мурманска областьдо буулгагданхай. Артистнар Людмила Хитяева, Людмила Гладунко, Зоя Фёдорова болон бусад энэ фильмдэ наадана.

«Конец Любавиных». Энэ фильм «Мосфильмдэ» уран зохёолшо В. Шукшинай «Любавины» гэжэ романаар буулгагдаһан. Хорёод онуудай үедэ Сибириин нэгэ дэрээбэндэ болоһон ангиин тэмсэл тухай фильм соо хөөрэгдэнэ.

Фильмын гол рольнуудые артистнар Любовь Соколова, Марианна Вертинская, Вацлав Дворжецкий, Георгий Жженов болон бусад наадана. Леонид Нехорошев Леонид Головня

ШЭНЭ КИНО

хоёр сценариинь авторну болоно.

Будимир Метальников сценаряар Сергей Микаэл **«Расскажи мне о себе»** гэ фильм «Ленфильм» студида т биба. Эсэгэ ороноо хамгаалх Агуу ехэ дайнда хабаадалсаһа дайнай һүүлдэхи хүндэ жа нүүдые дабалсажа гараһ юрын совет эхэнэр тухай, т рэнэй инаг дуран, зол жарга тухай тус фильм домоглон Юрын хүнүүд — поликли кын медсестра Ксени механ Фёдор хоёр — хоюулаа нилээ наһатай болоһон хүнүүд б бэендээ дурлаһан байгаа. Т дэнэр хэн хэнэйнгээ үнгэрһ сагай ябадалые мэдэнэгүй, дэхыешье хүсэнэгүй. Тии һээр байтар Фёдорые онд портдо хүдэлхыень эльгэээ Ябахынь урда тээ Ксе өөрынгөө урдын ябадал тух хөөрэхэ гэжэ шиидэһэн байгаа.

Фильмын рольнуудые Там ра Сёмина, Армен Джигарх нян, Виталий Соломин, Ви тор Павлов, Елизавета Ник щихина болон бусад артистна гүйсэдхэнэ.

«Ход белой королевы» гэ фильм совет спортсменүүдтэ санашадта зорюулагданха Спорт хадаа тиимэ хүнгэн хэр бэшэ, һайн үрэ дүн туйлаха тула бүхы хүсэ шадалаар оролдохо хэрэгтэй гэжэ филь соо хөөрэгдэнэ. Тренерээр х дэлжэ байһан Степан Чудин саашадаа бирахагүймни гэж бодоод, Сибириин нэгэ бари гада ошожо ажаллахаар ши дэнэ. Журналист Катычев З могорскдо ошохыень дурадх на. Тэндэ санашан Натал Скуратова хүдэлжэ байга бшуу. Степан Чудинов Наталь Скуратова хоёр танилсажа Степан өөрынгөө дурат спорт — санаар һолжоролгы орхёогүй. Наталья уданшьегү санаар дэлхэйн чемпион боло но.

Наталья Скуратовагай р лиие Ленинградай М. Гор киин нэрэмжэтэ драмтеатра залуу актриса Светлана Голо вина, Степан Чудиновай р лиие тэрэл театрай артис Кирилл Лавров гүйсэдхэнэ.

Июль һара соо эдир хара шадта зорюулагдаһан **«Остро сокровищ»**, **«Улаан галстук»** **«Необычный день»** гэхэ мэт фильмүүд табигдаха. Тиихэд загаһашадта, металлургнуудта СССР-эй Далайн-Сэрэгэй фл дой үдэртэ зорюулагдаһа олон фильм табигдаха байн **«Молоко «Олайне»**, **«Твой ре резв, «механизатор»** гэжэ фил мүүд хүдөө ажахын хүдэлмэр лэгшэдтэ зорюулагдана.

Ирагай республикын революционно командованиин Соведэй 1972 оной июниин 1-дэ гаргаһан хуулиин ёһоор баруун гүрэнүүдэй «Ирак петролем компани» гэжэ нефтиин монополинууд арадай гэжэ соносхогдоһон байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ирагай мэргэжэлтэд нефть абаха орёо ажал шадамараар дүүргэжэ шадана.

ТАСС-ай фотохронико.

ПРАВДА · БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Ком нистнуудые хүмүүжүүлхэ һург ли» — түрүү бэшэг. «Тэжээл дэлгэ — эршэтэ ажал» — луулбари. Орон доторой шух һонин.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Иде гическа ажалай шухала зори нууд» — «Правдын» июлиин най статья. «Буряад орондо рин нооһотой хони үсхэбэрилгэ хөөрэлдөөн. Түрэл орон до най.

Гурбадахи хуудаһанда. Хи саанахи һонин. Уншагшадай б гүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Н нютагай һонин. Спорт.

ЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА
УЛААН-УДЭ ХАРУУЛНА

18.00 — «С неба на землю в бой» гэһэн киноочерк. 18.30 концерт. 19.00 — үхибүүдтэ рюулагдаһан мультфильмнүү 19.30 — телепанорама. 19.50 «Хани барисаанай һудаһан» гэ киноочерк. 20.00 — «Танай мой таг дээрэ» гэһэн дамжуул 20.15 — концерт. 20.55 — « дөөгэй галнууд» гэһэн телевизи но журнал. 21.40 — «Признани гэһэн Болгариин уран һайха фильм. 23.10 — үдэшын конце

САГАЙ УЛАРИЛ

Мүнөөдэр республикадам үүлэтэйшэг байха, зарим га нуудта багаханаар бороо ор Баруун-хойноһоо секундын 7— метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Б гал шадар 13—18, бусад газ нуудаар 18—23, Улаан-Үдэ родто һүниндөө 10—12, үдэр 18—20 градус дулаан байха.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефону

г. Улаан-Удэ, ул. Ленина 3 Телефоны: редактора — 54-5 приёмная — 54-93, зам. реда тора — 68-08,, зам. редакто ра — 62-62, ответ. секретар — 50 52, зам. ответ. секретар — 66-76, отделы: партийно жизни — 60-91, сельского хо зяйства — 64-36, 63-86, проп ганды и агитации — 56-23, промышленности и строител ства — 61-35, советского стро тельства и быта — 69-58, кул туры и школ — 60-21, писем рабселькоров — 67-81, инфор мации — 34-05, общественна приёмная — 56-62, машинно бюро — 57-63, фотолаборато рия — 33-61.

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО

ХИЛЫН ГААНАҺАА

ВАРШАВА

Индиин Гадаадын хэрэгүүдэй министртэй Э. Герек, П. Ярошевич уулзаба

ТАСС

Албанай хэрэгээр эндэ ерээд байһан Индиин Гадаадын хэрэгүүдэй министр С. Сингх гэгшэтэй ПОРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Герек, ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ П. Ярошевич уулзаба. Хоёр ороной хоорондохи харилсаа холбооной ба уласхоорондын байдалай асуудалнууд зүбшэлдөө.

ПАРИЖ

ФКП-гэй НАЦИОНАЛЬНА КОНФЕРЕНЦИИН ШИИДХЭБЭРИ

ТАСС

ФКП-гэй ЦК-гай Пленумэй шиидхэбэреэр зарлагдаһан Францийн Компартиин национальна конференци дүүрэбэ. Тус конференци ФКП-гэй Генеральна секретариин орлогшо Ж. Маршегэй элидхэлые нэгэн һаналтайгаар һайшаагаад, ниитэ политическэ тогтоол баталан абаа. Францийн Коммунис ба социалис партинуудай хараалһан правительственна хамтын программа француздуудай хэрэглэмжэ ба демократическа эрилтэнүүдтэ харюусахаар оно мүр олгоно. Арадай холбоон энэ программа бодото дээрэнь бэелүүлхэ шухала арга нүхэсэл болоно гэжэ тогтоол доторнь тусхайлан тэмдэглэгдэнэ. Гэхэтэй хамта ажалшадай ашаг туһа хамгаалхын түлөө, энэ программын илаха ба бэелүүлэгдэхын түлөө Францийн Коммунис партиин, социалис партиин, мүн бусад демократическа хүсэнүүдэй урда тээнь үзэгдөөгүй хамтын тэмсэлэй бата үндэһэ һуури табигдана гэжэ ФКП-гэй национальна конференци тэмдэглэбэ. Нэгэдэмэл ябуулгаяа улам бэхижүүлхээр Коммунис партиин эрид шиидэнхэй байһаниинь конференциин тогтоол дотор лаблагдан баталагдаа.

Вьетнам арадта, Индохитадай бүхы арадуудта политическэ дэмжэлгэ, материальна туһаламжа үзүүлхыень Вьетнам тушаа тогтоол дотороо бүхы француздуудые уряалба.

ФКП-гэй Генеральна секретариин орлогшо Ж. Марше конференци дээрэ түгэсхэлэй үгэ хэлэхэдээ, ингэжэ мэдүүлээ: хамтын программа гээшэмнай ажалшадай үмэнэ, демократуудай үмэнэ, Францийн бүхы арад зоной үмэнэ социалистнууд ба коммунистнуудай абаһан ёһололто уялга болоно.

Францийн Коммунис партиин национальна конференци хүдэлмэреэ дүүргэбэ.

ВАРШАВА

ГДЫНЬ ХОТЫН 50 ЖЭЛЭЙ ОЙ

ТАСС

Польшын эгээн һаяын городуудай нэгэн — Гдыниин анхан байгуулагдажа эхилһээр 50 жэлэй ой гүйсэбэ. Хотын ба портын барилга 1922 ондо загаһашадай багахан посёлогой һуурида бүтээгдэжэ эхилһэн юм. Мүнөө Гдыньдэ далайн контейнернүүдые зөөхэ, орон доторхи түрүүшын бааза тогтоогдонхой, эндэ гурбан судоверфи хүдэлнэ. Шэнэдхэн һэльбэһэнэй ба үргэдхэһэнэй эсэстэ Гдыньдэхи портын ашаа тээхэ хүсэн 1985 оной үеэр 15 тоннодо хүрэтэрөө нэмэхэ юм. Гдыньдэ мүнөө 190 мянган хүн ажаһууна.

ЛИМЭ

Ажабайдалай эрилтээр

ТАСС

Хоёр ороной хоорондын дипломатическа харилсаа һэргээхэ тухай Перугэй ба Кубын хамтын мэдүүлгэ үнгэрэгшэ нэделиин эсэстэ Перугэй ниислэл хотодо тунхаглагдаа.

ИСЛАМБАД

Пакистанай Национальна ассамблейн онсо яаралтай сесси

ТАСС

Пакистанай Национальна ассамблейн онсо яаралтай сесси июлиин 10-да Исламбад хотодо нээгдээ. Энэнь Пакистанай президент Зульфикар Али Бхуттын ба Индиин премьер-министр Индира Гандиин июлиин 3-да Симла хотодо гар табиһан хэлсээе зүбшэн хэлсэхын, эсэслэн баталхын тула зарлагдаа. Сесси зарлаха тухай президентын указай ёһоор, тус хэлсээн тушаа гансахан асуудал сессиин зүблэхэ зүйлдэ табигдаа.

ПАРИЖ

КОНВЕНТЫН ПРОГРАММА БАТАЛАГДАА

ТАСС

Июлиин 9-дэ Парижда бүхэли үдэртөө үргэлжэлөөд, үдэшэ оройтараһан Францийн социалис партиин Национальна конвентын суглаан ФКП социалис парти хоёрой хоорондо баталагдаһан правительственна хамтын программа тухай хэлсээе һайшааба.

ФКП-тэй баталһан правительственна хамтын программые социалис парти үндэрөөр сэгнэнэ гэжэ тус партиин нэгэдэхи секретарь Ф. Миттеран Конвентын дүүрэһэнэй һүүлээр журналистнуудта мэдүүлээ.

Национальна конвент Францийн Национальна суглаанай һунгалтын болохо үеэр социалис партиһаа кандидадуудые дэбжүүлхэ тухай асуудал хаража үзөө. Тэрэшэлэн һунгалтын үедэ партиин баримталха тактика тодорхойлһон, кандидадуудые баталһан байна.

ПАРИЖ

ДРВ-гэй делегациин толгойлогшо Париж ерээ

ТАСС

Париждахи дүрбэн талын зүблөөндэ хабаададаг ДРВ-гэй делегациин толгойлогшо Суан Тхюи июлиин 10-да Париж ерээ.

Суан Тхюи Париждахи зүблөөнэй 150-дахи пленарна заседаниин хүдэлмэридэ хабаадаха юм. Энээндэ хабаадахагүй гэжэ США-гай ба Сайгоной делегацинуудай нэгэ талаһаа шиидхэһэнһээнь уламжалан, тус зүблөөн хоёр һара үлүүтэй соо таһалдаһан байна.

НЬЮ-ЙОРК

ПАТРИОДУУДЫЕ МҮРДЭНЭ

ТАСС

США-гай сүүдэй засагаархид ба ФБР граждан эрхын түлөө тэмсэгшэ хойто ирландиинхидта талархадаг американецуудые айлгаха һэдэлгэ гаргана. Нью-Йоркын федеральна окружной сүүд өөрынгөө ажал ябуулга тухай тодорхой документ хүргэхэ, тусхайлан хэлэбэл, комитедэй хүдэлмэридэ хабаададаг американецуудай нэрэнүүдые дурдаха эрилтэ «Хойто Ирландида туһалха комитедэй» урда табиһан ФБР-эй ябуулгые дэмжэһэн шиидхэбэри Нью-Йоркын федеральна окружной сүүд гаргаа.

«Хойто Ирландида туһалха комитет» жэл хахадай урда тээ Нью-Йоркдо эмхидхэгдэһэн юм, энэ үе соо Хойто Ирландиин патриодуудай эмхинүүдтэ горитой мүнгэн эльгээгдээ.

РАНГУН

Не Вин Венгри ерэхэнь

ТАСС

Бирманска союзай Революционно соведэй түрүүлэгшэ, премьер-министр Не Вин Венгриин Арадай Республикада албанай хэрэгээр аяншалхаяа июлиин 10-да ниидээ. Не Вин Будапешт ошохо замдаа Римдэ буужа, хэдэн хоногто байха юм ха.

ПАРИЖ

Куангчи хотоһоо гаргагдаа

ТАСС

Урда Вьетнамые сүлөөлхэ Арадай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй подразделенинүүд хотын зарим кварталнууд худар сүмэрэн ороһон сайгон сэрэгүүдые Куангчиһаа намнан гаргаа. Патриодуудай шанга добтолгонуудай эсэстэ Урда Вьетнамай Куангчи провинциин түб хотые дахуул арми орхижо гараха баатай болобо. Франс Пресс агентствын корреспондент сайгон армиин командованиин түлөөлэгшын мэдүүлгые дурдан, энэ ушар тухай Сайгонһоо мэдээсээ.

Н-04497. Заказ № 1307.